

D 59964

duhovno
življenje
la vida espiritual

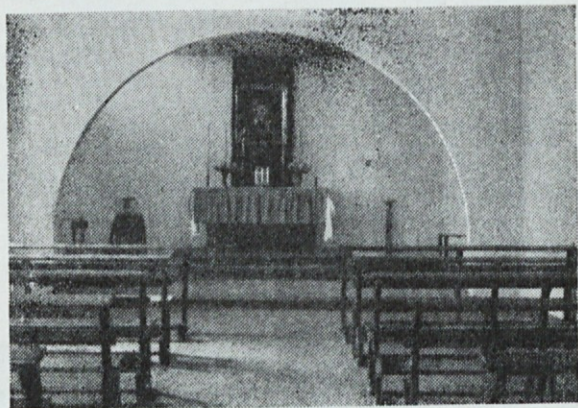

LIUDLIANA

1962 AVUGUST XXI

Cerkev
sv. Lovrenca
v Clevelandu
je bila zadnje
bivališče
škofa
dr. Gregorija
Rožmana

Kapela
v slovenskem
semenišču
v Adrogé

SREČNI IN PONOSNI

Priznava: Ti in jaz sva že tolikokrat očitala Cerkvi zastarelost, starokopitnost, konservativnost...

Ali sva res zmerom imela prav? Ali je Cerkev res taka? Kaj je sploh Cerkev; oziroma: kdo je (smo!) Cerkev?

In vendar: Ali ni ta Cerkev po enem ali drugem svojih članov za vsako dobo znala najti bolj ali manj posrečen način vtelesenja v družbi? Včasih bolj po klerikih, drugič bolj po laikih. Saj oboji imajo dolžnost skrbeti za to!

Dandanes tudi ne moremo trditi, da bi tako imenovana „URADNA“ Cerkev ne imela v marsičem iniciative, celo vso iniciativo. In če ni vse tako, kot bi moralo biti, ali smemo res metati vso krivdo na Rim?

Tak je tudi primer skrbi za izseljence. Praznujemo desetletnico znamenite apostolske konstitucije EXUL FAMILIA, ki je uredila dušno pastirstvo med izseljenci.

Ce ni še povesod preskrbljeno zanje, ne smemo za to delati krivega Rima. Niti ne Cerkve. Morda člane Cerkve. In na žalost res marsikje še niso sledili papeževemu pozivu. Celo taki, ki so včasih sila goreči v izvrševanju kakšnih manj pomembnih stvari! Pa je že tako, da ni lahko premagati vsa teženja, ki človeka ovirajo, da bi bil v ljubezni resnično veseljen, katoliški, in bi znal pozabiti vsako zasebno in tudi narodnostno sebičnost.

Slovenci v Argentini smo lahko srečni in ponosni.

Ponosni: Še preden je bila Exul Familia objavljena, smo po lastni prizadevnosti in uvidevnosti cerkvenih krogov že dobili pravzaprav vse, kar konstitucija predvideva.

Pa tudi srečni: Hierarhija nam ne dela težav v našem dušnem pastirstvu. Res zaradi lastnih težav ne more popolnoma preskrbeti za duhovnike. A vendar: slovenski dušni pastirji imajo takšna službena mesta med argentinskimi verniki, da lahko skoro ves prosti čas posvete rojakom, in vendar jim mesto zagotovi vzdrževalnino in še kaj več: od tega lahko celo prispevajo za slovenske zadeve. Tako da rojakom daravno niso v breme, marveč celo v korist. Mislím, da je potrebno, da kdaj to odkrito povemo, da ne bi pozabili na eno izmed tukajšnjih cerkvenih zapovedi, ki za vse velja: „Prispevati k vzdrževanju Cerkve“.

Bodimo hvaležni argentinski širokogrudnosti, rimski modrosti, božji Previdnosti, Kristusovi ljubezni.

JOŽE RANT

Konstitucija „Begunska družina“ je dokaz, kako se Cerkev zaveda svoje naloge skrbeti za dušno blaginjo svojih otrok, ki so na ta ali oni način zapustili rodno domovino in žive v tujini

NOVA
POTA
V
IZSELJENSKEM
DUŠNEM
PASTIRSTVU

Dne 1. avgusta 1952, torej pred desetimi leti, je sv. stolica z apostolsko konstitucijo „Begunska družina“ za vesoljno Cerkev na novo uredila vprašanje dušnega pastirstva med izseljenci. Ker je tudi nam zdromskim Slovencem ta nova ureditev izseljenskega dušnega pastirstva prinesla veliko dobrega, je prav, da si jo ob njeni desetletnici kratko priključimo v spomin.

Konstitucija „Begunska družina“ prinaša delno določbe prejšnjih papežev, a ubira v marsičem nova, sedanjim razmeram primernejša pota. Razpade na dva dela: zgodovinskega in disciplinarnega.

ZGODOVINSKI DEL

V tem zgodovinskem delu papež navaja najprej zgled velikega milanskega škofa sv. Ambroža (4. st. po Kr.), ki

je prodal svete posode, da je mogel pomagati vojnim ujetnikom v njih materialnih stiskah in jih tako obvarovati pred duhovnimi nevarnostmi. Nato sv. oče spominja na številne redovne družine, ki jih je v raznih dobah cerkvene zgodovine klicala v življenje krščanska ljubezen do ubogih in pozabljenih. Tako so se celi redovi posvečali n. pr. skrbi za ujetnike in v sužnost odvedene črnce. Cerkev je ustanavljala sirotišča in bolnišnice, s katerimi je skušala lajšati težak položaj manj privilegiranih slojev. Skrbela je za dušni blagor vernikov, ki so se v dobi velikega izseljevanja od srede 19. stoletja naprej v množicah izseljevali v novo odkrite dežele.

Papež omenja veliko dobrotelnost svojih prednikov Pija VI. in Pija VII. nasproti francoskim beguncem, žrtvam

velike francoske revolucije, ki je množice ljudi naplavila v tedanjo papeško državo. Zlasti pa konstitucija podrobno opisuje prizadevanja zadnjih papežev na tem polju. Leon XIII. je n. pr. med drugim zlasti močno pospeševal dušnopastirsko delo med italijanskimi izseljenci v USA, kamor je providencialno napotil tudi sv. Frančiško Cabrini, ki je za svoje neutrudno karitativno delovanje zaslužila naslov „mati italijanskih izseljencev“. Prvi pa, ki je na široki, vsekatoliški ravni sistematično uredil karitativno in dušnopastirsko delo Cerkev za izseljence, je bil sv. Pij X. Mnogo njegovih določb je še sedaj v veljavi.

V čas največjega preseljevanja in izseljevanja ljudi pa je padel prav pontifikat Pija XII. samega. Statistike navajajo, da je okrog 50 milijonov ljudi v zadnjih 20 letih prisilno ali pa prostovoljno zapustilo svojo dotedanjo domovino in se izselilo v tujino. Papež zato na tem mestu navaja — zgodovini v pričevanje — kaj je Cerkev za njegovega papeževanja storila v lajšanje usode beguncev in izseljencev. V tem kratkem pregledu se seveda ni mogoče niti dotakniti vseh podvzemov Pija XII, na tem področju. A papež je mirno lahko zapisal, da je bila Cerkev „v teh obžalovanja vrednih okoliščinah žalostnim tolažba, stiskanim pribežališče, zdomcem domovina“. O sebi osebno pa je zapisal: „Kljub resnim težavam in kar najbolj neugodnim časom smo storili vse, kar je bilo v Naši moči, da bi prinesli trpečim sinovom in hčeram vsaj nekaj pomoči; pri tem nismo delali nobene razlike ne glede na družabni položaj ali narodno pripadnost: celo judovskim beguncem, ki jih je zadelo težko preganjanje, smo vneto pomagali.“

Papež nato za zgled navaja nekaj

tvorstnih podvzemov. Tako je bil takoj ob izbruhu vojne pri državnem tajništvu ustanovljen poseben urad za pomoč revnim in potrebnim po svetu, drug za iskanje ujetnikov in še mnogi drugi. Mnogi begunski Slovenci so bili n. pr. deležni dobrotelnosti papeške komisije za pomoč beguncem (Pontificia Commissione Assistenza Profughi). V pomoč vojnim beguncem, ki se niso mogli ali hoteli po vojni več vrniti v svojo domovino, je deloval v Vatikanu poseben „Urad za izseljevanje“. Za lajšanje bede arabskih beguncev je kmalu po izbruhu palestinske vojne bila ustanovljena posebna „Palestinska komisija“. Papež spominja, kako je pogosto v radijskih in siceršnjih nagovorih apeliral na velikodušnost sveta, zlasti katoličanov, v vprašanju pomoči beguncem. Obračal se je na predsednike držav in druge visoke državne uradnike z enako prošnjo. Ob raznih prilikah je osvetlil krščanski nauk o pravici do izseljevanja ter o dolžnosti manj naseljenih držav sprejemati begunce

Skratka: vsak, ki bo nepristransko proučeval delovanje Cerkev in papeža med drugo svetovno vojno in neposredno po njej, bo moral odkrito priznati, da sta za begunce in izseljence storila, kar je bilo v danih okoliščinah mogoče storiti, Cerkev je lajšala usodo ne le na njej lastnem duhovnem polju, temveč tudi z materialnimi sredstvi, kolikoršna je pač bila njena tozadevna zmogljivost.

DISCIPLINARNI DEL

Večmilijonsko preseljevanje in izseljevanje je pa naravno tudi na dušnopastirskem polju rodilo marsikateri problem. To nastalo problematiko skuša reševati drugi del konstitucije, ki prinaša posamezne določbe in smernice za dušno pastirstvo med izseljenci. Ni

naš namen spuščati se v podrobnosti teh določb, ker za širšo javnost niso tako neposrednega pomena. Kdor bi jih pa kljub temu rad poznal v celoti, jih najde v prevodu v aprilski številki Duhovnega življenja leta 1953, str. 307 in sledeče. Tu podajamo le kratek povzetek najvažnejših.

Konstitucija najprej določi pristojnost konzistorialne kongregacije za vse zadeve dušnega pastirstva katoliških izseljencev latinskega obreda, brez ozira na to, kje so se naselili. Nato podaja določbe o izseljevanju duhovnikov: o pogojih, potrebnih dovoljenjih in tudi kaznih za nepokorne. Konzistorialni kongregaciji je izključno pridržano vsako imenovanje, kakor tudi prestavitev in razrešitev izseljenskih duhovnikov. Pri isti kongregaciji se ustanovi „vrnovni izseljenski svet“ in še posebno mesto „delegata za izseljenstvo“, kateremu je v celoti poverjena skrb za duhovno blaginjo izseljencev od narodne do župnijske ravni. Delegat je zato tudi rojeni predsednik vseh izseljenskih duhovnikov in direktorjev.

Nadalje konstitucija določa pravice in dolžnosti direktorjev in izseljenskih duhovnikov. Ena prvih pravic in dolžnosti direktorja je, da vodi razgovore s krajevnimi škofi o vsem, kar zadeva dušni blagor izseljencev njegovega naroda oz. jezika. Čeprav nima prave vodstvene oblasti (ta je pridržana vsakokratnemu krajevnemu škofu), ima pa vendar neko nadzorno oblast nad sebi dodeljenimi izseljenskimi duhovniki in njihovih delom. Obseg te oblasti je v določbah natančno razmejen.

Vsak izseljenski duhovnik ima isti pravni položaj kot župnik, to se pravi,

da ima iste dolžnosti in pravice, kot jih župniku prideva splošno cerkveno pravo. Tako sme oz. mora med drugim n. pr. voditi župnijske knjige (krstno, poročno itd.). Konstitucija zahteva, da se po možnosti vsakemu izseljenskemu duhovniku da na izključno razpoložljiva lastna cerkev ali vsaj kapela. Če pa to ni mogoče, naj se mu dodeli vsaj kakšna župna ali druga cerkev za opravljanje službe božje. Glede vernikov pa konstitucija določa, da so popolnoma svobodni, da prejemajo zakramente ali pri svojem izseljenskem duhovniku ali pa pri tujerodnem krajevnem župniku.

Krajevnim škofom pa direktno naroča, da poskrbe, da bodo dušno pastirstvo med tuji in tujerodnimi priseljenci vršili duhovniki istega jezika in iste narodne pripadnosti. Zaključuje pa konstitucija z zahtevo po polnem priznanju in brezpogojni pokorščini danim določbam.

Konstitucija „Begunska družina“ je dokaz, kako se Cerkev zaveda svoje naloge skrbeti za dušno blaginjo svojih otrok na zanje najbolj primeren način. Stoletna izkušnja Cerkev uči, da more urejeno versko življenje uspevati le tedaj in tam, kjer so izpolnjeni za to primerni naravni pogoji, med katere spada brez dvoma tudi verska tradicija v najširšem pomenu besede (verski običaji, jezik itd.). Tej tradiciji se ni mogoče odreči in je tudi ne presunkovito spreminjati brez resne nevarnosti za verosamo. Zato smo Piju XII. za imenovanje konstitucije, ki nam je nadaljevanje naše slovenske verske tradicije omogočila tudi v tujini, iz srca hvaležni.

P. LOJZE KUKOVICA S. J.

Nikakor ni dopustno, da bi zasebniki presojali škofove odloke; iz tega bi nastal le velik nered in neznosna zmeda. — Leon XIII.

DROBTINICE

1

Kdor si hišo na krivico stavi, si svojo srečo davi; krivično blago ne bo dobro storilo.

2

Trojna nesreča rada zadeva učence: prva nesreča, če se nočeš učiti, česar ne znaš; druga, če druge po laži v zмотo zapeljaš; tretja, če ne storiš, česar se dobrega naučiš.

3

Ako več beremo, kakor razumemo, lahko znorimo. Ako več snemo, kakor použijemo, hitro zbolimo. Če več obljubimo, kakor dopolnimo, izgubimo svoje poštenje.

4

Ako več začnemo, kakor izgotovimo, se nam smejejo. Ako več govorimo, kakor premislimo, nas lahko dobijo v besedi. Kadar več terjamo, kakor imamo pravice, narejamo tožbe in pravde.

5

Kdor si v mladosti kaj hudega izkusi, po navadi v starosti dobro uživa. Kdor pa si ni užil hudega, tudi dobrega ne bo spoznal. Neprenehoma ne moremo imeti nebes.

6

Ne prehvali dneva pred poldnevom, ne človeka pred smrtjo, pa tudi ne pogubljal nobenega. Prenagla sodba je lahko kriva in lažniva.

7

Komur jesti ne diši, nima pravega zdravja. Komur dober nauk mrzi, kaže, da se za hudo pripravlja. Kadar se modrim naukom upiraš, na duši umiraš.

8

Dveh reči ne odlagaj na jutri: poboljšanja in pa dobrega dejanja. Odlog je najhujši sovražnik dobrega. Za danes vemo, da ga imamo, ali jutri še doživimo, ne vemo.

9

Ne pozabi štirih reči vse svoje žive dni: obžalovati grehe, bati se božje sodbe, spoprijazniti se s smrtjo in pa zaupati v božjo milost. Te štiri reči ti bodo posladile zadnjo uro.

10

Kdor si pripravlja nesrečno smrt, je največji bedak in siromak.

A. M. Slomšek

*Kakšen bo naš konec, kakšen bo prehod s tega na drugi svet,
kakšna bo naša sodba? Ob teh mislih se človeka
polaščata strah in skrb*

STRAH PRED SODBO

V avgustu obhajamo praznik Marijinega vnebovzetja, Veliki šmaren, Veliko mašo. Spominjamo se ta dan Marijine blažene smrti in njenega poveličanja v nebesih, z dušo in s telesom. Tako lepo opeva to prazniško skrivnost naša Marijina pesem: „Ko na zemlji si zaspala srečno, sladko in mirno, si v nebesa se podala, da ne vidi te oko. A pri tebi so želje, k tebi vzdihá še srce.“

Ob spominu na smrt in vnebovzetje nebeške Matere mislimo na lastno smrt in svoj vstop v skrivnosti polno večnost. Kakšen bo naš konec, kakšen naš prehod s tega na drugi svet, kakšna bo naša sodba? Ob teh mislih se človeka polaščata skrb in strah. V kolikor ostajata v pametnih mejah, sta taka skrb in strah koristna in zveličavna. Misel na smrt in sodbo nas

ohranja resne in stanovitne v božji službi. Sam Sveti Duh nas zato opominja: „V vseh svojih delih se spominjaj svojih poslednjih reči in vekomaj ne boš grešil“ (Sir 7, 36).

Stráhu in skrbi pa se v krščanskih srcih vedno pridružuje tudi zaupanje: zaupanje v očetovsko božjo dobroto in usmiljenje in v materinsko Marijino pomoč in ljubezen. O tem zaupanju v smrtni uri smo premišljevali prejšnji mesec. Ali smemo podobno zaupanje gojiti v svojem srečju tudi glede sodbe, ki nas čaka po smrti? Ali ne uče, da se s smrtjo konča čas božjega usmiljenja in nastopi čas neizprosne božje pravice? Kaj naj torej verujemo in mislimo glede teh pretresljivih vprašanj, od katerih zavisi naša večna usoda?

VESOLJNA IN POSEBNA SODBA

Razodeta resnica je, da bo koncu sveta neposredno sledila vesoljna sodba, pri kateri bodo sojeni vsi ljudje, vseh časov, vseh narodov in jezikov. O tem dnevu poje pesem slednica v mašah za rajne: „Strašen dan bo dan plačila, zemlja se bo v prah drobila... Kolik strah bo svet obdajal, ko bo vseh sodnik prihajal, k ostri sodbi človek vstajal.“ Ta misel strahu preveva tudi molitev Reši me: „Reši me, Gospod, večne smrti tiste groze polni dan, ko se bosta majala nebo in zemlja, ko prideš sodit svet z ognjem. Zatrepetal sem in bojim se, preiskava pride in prihodnja jeza, tisti dan, dan jeze, stiske in bede...“ Strahote konca sveta in vesoljne sodbe nam slika sam Gospod Jezus Kristus v evangeliju: „Znamenja bodo na soncu in luni in zvezdah in na zemlji bo med narodi stiska in zmeda zaradi šumenja morja in valov. In ljudje bodo koprneli od strahu in pričakovanja tega, kar pride na ves svet; zakaj nebeške moči se bodo majale. In takrat bodo videli Sina človekovega priti na oblaku z veliko močjo in slavo...“ Ves ta silni strah pa bo dokončno ostal le nad nespokorjenimi grešniki, ki jih pri sodbi čaka večna pogubljenje. Božjim prijateljem pa velja ljubeznjiva Jezusova spodbuda: „Ko se bo to začelo goditi, se ozrite kvišku in dvignite glave, zakaj vaše odrešenje se približuje“ (Lk 21).

Pri vesoljni sodbi bo Kristus, Sodnik živih in mrtvih, pred očmi vesoljnega sveta odkril in potrdil pravičnost božjih sodb nad vsakim posameznim človekom in nad vsem človeškim rodom. Tedaj bo od vseh priznana božja svetost, božja modrost in pravičnost.

Pred vesoljno sodbo pa je posebna sodba, pred katero pride vsak človek takoj po svoji smrti. O tem piše sveti

Pavel takole: „Določeno je ljudem enkrat umreti, nato pa pride sodba“ (Hebr 9, 27). „Vsi se moramo prikazati pred sodnim stolom Kristusovim, da sleherni prejme po tem, kar je v telesu, to je v življenju na zemlji, delal, dobro ali hudo“ (2 Kor 5, 10).

Pri tej posebni sodbi bomo morali dati Bogu natančen račun o vsem svojem življenju, o svojih mislih, željah, besedah in delih. Mnogi cerkveni pridigarji in pisatelji slikajo to sodbo v tako strašnih podobah, da tudi pravičnim srce v grozi zastaja. Hotoč navdihniti vernikom sveti strah pred grehom, govore o neizprosnosti božji pravičnosti, s katero Bog človeka po smrti sodi, s tako strogostjo, da je izključena vsaka misel na božjo dobroto in usmiljenje. Pravijo, da Bog po smrti neha biti usmiljeni in dobrotljivi Oče in je samo neizprosen Sodnik, najstrožji, najstrašnejši vseh sodnikov... Kaj naj na to rečemo?

Gotovo je in v svetem pismu potrjeno, da bo sodba pred božjim Sodnikom natančna. Sveti Pavel piše o tem: „Gospod bo osvetlil, kar je v temi skritega in bo razodel misli src...“ (1 Kor 4, 5). Jezus sam pravi: „Povem vam, da bodo ljudje za vsako prazno besedo, ki jo izgovore, dajali odgovor na sodni dan“ (Mt 12, 36). Bogoslovni učitelji pravijo, da bo duša človekova v enem samem trenutku razsvetljena z božjo lučjo in bo v njej spoznala vse svoje življenje, v dobrem in slabem. Slednica v črnih mašah nas na to spominja, ko poje: „Knjiga, k sodbi prinešena, skriva dela vsa storjena, po njej sodba bo izrečena. Ko Sodnik bo k tebi sedel, vsakdo bo vse skrito zvedel, trpel, v čemur je zabredel.“ Vse to res ne vzbuja drugega kakor strah. Ali pa smemo vendar tudi glede sodbe po smrti misliti na Bo-

Smrt svetega Jožefa

ga z zaupanjem. Ali imamo prav, če verujemo, da je Bog naš Stvarnik in Oče in to ne samo na zemlji, ampak tudi v večnosti, tudi pri sodbi?

TOLAŽLJIVE MISLI

Bog je večni in nespremenljiv, neskončno svet in pravičen, pa tudi neskončno dobrotljiv, usmiljen in zvest. Kakor ne more prenehati biti pravičen, tako tudi ne more nehati biti usmiljen. Usmiljenje in pravičnost sta bistveni božji lastnosti, enako lastni božji na-

ravi. Ako kdo trdi, da Bog pri sodbi neha biti usmiljen in dobrotljiv, se moti. Bog nima dveh obrazov; „pri njem ni spremembe, ne sence menjave“ (Jak 1, 17). Mirno torej lahko verujemo in zaupamo, da nas bo pri sodbi sodil ne le s pravičnostjo, ampak tudi z dobroto in usmiljenjem.

V čem se bosta njegova očetovska dobrota in usmiljenje pri sodbi razodela? Gotovo v tem, da ne bo mrzlo in brezčutno iskal le naših grehov, zaradi katerih bi nas potem brezobzirno kaznoval, ampak da bo v našo razbremenitev upošteval vse olajševalne okolnosti. Njegovo očetovsko srce bo naš najboljši zagovornik. Po besedi apstola Jakoba je Bog Oče luči, ki raje deli dobrote kot kazni (1,17). Bog, ki nas je ustvaril, nas pozna v dno naše narave. Ve, da smo uboga bitja, nič drugega kot prah. Pozna našo duhovno revščino, naša slaba nagnjenja in naše napake, ki izvirajo često bolj iz naravne slabosti in obremenjenosti, kot iz hudobije. Ve, da nam ni lahko vztrajati na potu krščanskega življenja, da se moramo trdo boriti proti skušnjavam, ki nam jih povzročajo hudobni duh, pa tudi naše prirojene strasti in pokvarjeni svet, v katerem živimo. Ker smo od vseh strani obdani od grešnih nevarnosti, ve, da lahko hitro spodrsnemo in pademo. Ve pa tudi, da ga kljub svojim padcem v greh na dnu srca vendar ljubimo in smo odločeni ne odpasti od njega; da se prav zaradi te ljubezni često varujemo težjih grehov. Vse to Bog ve in še mnogo, mnogo več. In prav zato, ker vse to ve, ne bo v nas pri sodbi s kruto brezsrčnostjo preiskovalnega sodnika iskal le greh in krivdo, marveč bo dobrotljiv in usmiljen gledal na vse ono, kar nas more pred njim, če ne popolnoma, vsaj delno opravičiti. Grehov, ki so nam

bili po njegovem usmiljenju v življenju odpuščeni, ne bo pri sodbi več odkrival. Kar enkrat odpusti, odpusti za vselej, saj poje psalmist, da odrine naše grehe tako daleč od nas, kakor daleč je vzhod od zahoda (ps. 102). Pač pa bo odkril vsa naša dobra dela, ne samo večja, ampak tudi mala in najmanjša, ki smo jih mi sami že morada pozabili, pa jih ima on zapisana v knjigi življenja. Storil bo to po svoji obljubi, da ne bo pustil brez plačila kozarca mrzle vode, ki ga je kdo podal žejnemu bratu, in da bo imel kakor za sebi storjeno, kar smo kdaj iz ljubezni dobrega storili kateremu izmed njegovih najmanjših bratov (prim. Mt 10, 42 in 25, 40). Poleg očitih in skritih dobrih del bo vzel v poštev tudi vsa naša prizadevanja za pošteno krščansko življenje, naše borbe s skušnjavami, naše zmage, naše potrpljenje, naša zatajevanja, naše žrtve in naše trpljenje, ki smo ga prestali zaradi njegove resnice in pravice. To in vse drugo, kar nam bo moglo služiti v omiljenje sodnega reka, bo usmiljeni Bog pri sodbi odkril in to z veliko večjim veseljem, kot pa naše grehe in slabosti. In čeprav bo končni sodnj rek nad nami nosil pečat njegove neskončne pravičnosti, bo vendar izrečen tudi v znamenju njegovega neskončnega usmiljenja in ljubezni.

Tako bo ob našem vstopu v drugi svet naše prvo veselo presenečenje prav srečanje z našim Bogom, pravičnim in svetim, a tudi očetovsko dobrim. Tedaj bomo spoznali, da ni nič strašno pasti v roke živega Boga, da ta apostolova beseda, kot je bilo že rečeno, velja samo za tiste, ki v svojem odpadu in sovraštvu do Boga trdovratno vztrajajo do konca (prim. Hebr 10, 31). Predstavljati si torej Boga kot neizprosno trdega in krutega sodnika

ne odgovarja podobi, ki nam jo o njem daje sveto pismo. Taki predstavj Boga pa se upira tudi naše srce in brezdvomno ima prav. Bog je in ostane naš Stvarnik in Oče tudi tedaj, ko nas bo sodil. S kraljem Davidom verujmo in zaupajmo, ki poje: „Slávi, moja duša, Gospoda in ne pozabljai njegovih dobrot. On odpušča vse tvoje krivde, ozdravlja vse tvoje slabosti, rešuje pogina tvoje življenje, te venča z milostjo in usmiljenjem. Usmiljen in dobrotljiv je Gospod, potrpežljiv in zelo milosrčen. Ne jezi se na veke; ne ravna z nami po naših grehah, ne vrača nam po naših krivdah“ (ps 102).

Po vsem tem torej lahko z mirnim in zaupnim srcem pričakujemo ne le svojo smrtne ure, ampak tudi svojo sodbo po smrti. Tisti, pred čigar sodnim stolom se bomo morali prikazati, je naš veliki, sveti, pa tudi neskončno dobri in usmiljeni Oče. In, če je, kot sveti Janez v evangeliju pravi, „Bog Oče vso sodbo izročil Sinu“ (5, 23), tedaj nas bo ne samo na sodni dan, ampak tudi po smrti sodil naš dobri in usmiljeni Odrešenik Jezus Kristus, ki smo bili z njim v življenju tako tesno povezani, ki smo ga tolikokrat zaupno prosili: O Jezus, ne bodi mi sodnik, ampak Zveličar!... Ali si moremo misliti boljšega in usmiljenejšega sodnika, kot je on? V tem zaupanju poje slednica črnih maš: „Spomni se, o Jezus mili, da so zame te umorili; tisti dan se me usmili!“

MARIJA IN NAŠA SODBA

Marija je naša predobra, ljubezniva in usmiljena Mati. Mati pa je za usodo svojih otrok neprestano v skrbeh in še prav posebej v usodnih urah njihovega življenja.

Vsi verujemo in zaupamo v Marijo, v njeno ljubezen in pomoč v življenju in v smrti. Največji grešniki se rešujejo po njeni materinski priprošnji.

Ali smemo upati, da nam bo Marija kot usmiljena Mati tudi pri sodbi stala ob strani?

Skrivnosti večnosti so to, ki nam jih Bog ne odkriva. Sveti Ciril Aleksandrijski pravi: „Božji Sodnik ne potrebuje ne tožnikov, ne prič, ne dokazov. Sam vse ve, sam predstavi duši grešnikov vse, kar so v življenju mislili, govorili in storili.“ Po misli bogoslovnih učiteljev se sodba izvrši v trenutku, na samem kraju smrti. Iz tega bi sledilo, da Marija osebno pri sodbi ne posreduje; da tudi ni navzoč angel varuh, ki bi nas zagovarjal, ne hudobni duh, ki bi nas tožil. V cerkvenih molitvah je pa vendar rečeno o svetem nadangelu Mihaelu, da spremlja duše pred božjo sodbo; zato ga tudi upodabljajo s tehtnico v roki. Skrivnosti božje so to. Popolnoma gotovo je dejstvo sodbe, njen potek pa nam je neznan.

Cerkveni učenik svetj Efrema vendar uči, da je Marija zagovornica svojih vernikov pri božji sodbi. Takole moli k Mariji: „O deviška Mati božja, Mati dobrote in usmiljenja, stoj mi na strani zdaj in vselej! Reši me večnega pogubljenja na strašni dan sodbe in pridruži me številu izvoljenih!“ Drugi cerkveni učenik, sveti Bonaventura, govori o sodbi takole: „Veseli se bom in radoval, zakaj vse, kar bo prišlo v mojo sodbo, zavisi od reka Matere in Brata. O Marija, ti si naša zagovornica pri sodbi naših duš!“ Podobno govorijo mnogi drugi svetniki in cerkveni pisatelji.

Bogoslovni učitelji razlagajo te izjave svetih Marijinih častilcev v tem smislu, da nas Marija v življenju spominja resnosti naših dolžnosti, nam obuja v duši misel na smrt, na sodbo in večnosti, da nas zlasti v zadnji uri ne zapusti. Po njeni materinski skrbi in ljubezni smo tako pripravljani za milostno sodbo božjo. V tem bi nam moglo potrditi, kar pripoveduje svetnik učenik Cerkve, Alfonz Ligvorij, v svoji knjigi Marijina slava: „Neko noč je velik grešnik sanjal, da stoji pred božjo sodbo. Hudobni duh ga je tožil, Marija ga je zagovarjala. Teža grehov je na božji tehtnici daleč nadtehtala dobra dela. Tedaj je Marija položila svojo roko na grešnikova dobra dela in tehtnica se je nagnila v njegovo korist. S tem mu je dala razumeti, da mu je izprosila odpuščanje, ako spremonj svoje življenje. Tako je s tistim dnevem tudi storil in živel spokorno do smrti.“ S to zgodbo bi bilo potrjeno, da se Marijino posredovanje glede sodbe izvrši že v tem življenju. Slika sodbe, kakor se v tej dogodbi podaja, je po sodbi teologov le neka podoba, potem katere naj bi si sodbo bolj živo predstavljali in se nanjo z vso resnostjo pripravljali.

Zaupanje v Marijino pomoč v življenju in smrti in s tem tudi pri sodbi pa naj bo v naših srcih na novo potrjeno prav tem mesecu njene smrti in njenega slavnega vnebovzvetja, kakor tudi naša mila pesem, v uvodu omenjena, v zaključni kitici poje: „Vodi, vodi, srečno vodi čolnič moj življenja mi, v zadnji uri z mano bodi, da se duša ne zgubi. Takrat, ljuba Mati, daj duši moji sveti raj!“

ALOJZIJ KOŠMERLJ

Ni menda na svetu stanu in poklica, ki bi ne bil dal duhovnikov. A, kateri stan jih daje najvč? Gotovo so to srednje in ubožne plasti, med katerimi najde ubožni Kristus največ razumevanja

v v
**KRSCANSKO
 LJUDSTVO
 IN
 NJEGOVI
 DUHOVNIKI**

Med vojno vihro je ostala neka vas šest mesecev brez duhovnika. Brez maše, brez spovedi, brez vsake vidne vezi z Bogom. Ko je spet prišel duhovnik in v cerkvi maševal, ni mogel ne peti ne pridigati. Ves čas so ljudje jokali in zdihovali. Komaj da je opravil sveto daritev. Brž po maši jih je vprašal: „Kaj vam je ljudje božji, da se ne morete potolažiti?“ Odgovorila mu je neka starka: „Bog nam daj rajši smrt kot še enkrat takih dolgih šest mesecev!“

Razumeli so

Ti ljudje so vedeli, kako nujno potreben jim je duhovnik. Brez duhovnika,

delilca božjih skrivnosti, so zaprti neprecejljivi vrelci milosti in odrešenja. Vse zaklade odrešenja je sicer zaslužil Jezus. Toda kako jih bo spravil do nas?

Našel je prav izvirno pot. Vse svoje bogastvo je zaupal svojim učencem, naslednikom in pomočnikom. Sam bo sicer ostal na skrivnosten način ne samo z njimi, ampak celo v njih, toda bo — tako rekoč — odvisen od njihove volje. Njegovi nasledniki bodo namreč sami prostovoljci: toliko bodo storili, kolikor bodo hoteli! In Jezus je imel nepremagljivo zaupanje v krščansko ljudstvo, tako močno, da ni dvomil, da se bodo

v tem ljudstvu vedno našli velikodušni mladeniči in možje, ki bodo ves svoj čas in vse svoje sile zastavili za največjo in najlepšo nalogo — za zveličanje svojih bratov! Naj bi odpovedal samo en naraščaj, samo enkrat naj bi zmanjkalo škofov in duhovnikov, že bi bila pretrgana zveza s Kristusom, Velikim Duhovnikom, in peklena vrata bi premagala njegovo Cerkev.

To se sicer nikdar ne bo zgodilo. More pa se zgoditi, da tu in tam kak rod ali narod daje premalo duhovnikov. Od tega ima škodo celo božje kraljestvo, najbolj pa seveda sam tisti narod.

Neka župnija je dobila novega duhovnika. Starega, šibkega glasu, slabotnega, odmaknjenega od življenja. Vsa fara se je dvignila: zakaj nam škof ne pošlje mladega, sposobnega, priljudnega? — Ali je škof že skrbel za to faro, a kaj, ko ta fara ni dala nobenega duhovnika! Kako naj škof pošilja duhovnike, ki mu jih ljudstvo ne daje! Vsa odgovornost za duhovniški naraščaj leži na krščanskem ljudstvu!

Iz ljudstva in za ljudstvo

Preden škof posveti nove mašnike, se obrne k vsemu zbranemu ljudstvu in ga vpraša za mišljenje: ali so ti pripravniki res vredni take časti? Kajti, pravi, ker je kapitanu ladje in potnikom skupna usoda gotovostj ali strahu, morajo biti istega mišljenja. In navaja, kako so v prvih krščanskih stoletjih duhovnike izbirali kar sami verniki, zbrani v verki. Laže je namreč spoštovati in ubogati človeka, ki si mu že v naprej izročil svoje zaupanje. Zato naj vsakdo svobodno, vendar ponižno peve, če ima kaj proti kateremu od pripravnikov.

Pa če je verno ljudstvo dolžno, po-

magati škofu, da odstrani nevredne, koliko bolj je dolžno, da škofu predloži in izroči vredne in dobre kandidate, da jih posveti za duhovnike!

Sv. Pavel pravi, da se vsak velik duhovnik jemlje izmed ljudi in se postavlja za ljudi v tem, kar se nanaša na Boga (Hebr 5, 1). Vsak duhovnik se jemlje iz ljudstva v novi zavezi še bolj kot v stari. V stari zavezi je Bog določil Mojzesovega brata Arona in njegov rod za duhovniški rod. Za pomoč jim je dodelil sinove Levjjevega rodu — levite. Moški člani teh rodov so sami po sebi bili določeni za duhovno službo. Vsem drugim pa je bilo nemogoče pristopiti k božjemu oltarju.

V novi zavezi pa je sveta služba dostopna vsem rodovom in razredom. Duhovniki se ne ženijo in nimajo telesnega potomstva. Duhovništvo ne more postati dedno, ne morejo postati družine. Ki bi sestavljale poseben duhovniški razred. Čast duhovniške službe je odprta vsem!

Duhovnik se jemlje iz ljudstva! Pa ne, da bi ga ljudstvo izgubilo, saj se postavlja spet za ljudstvo. V stari zavezi so bile ločene službe duhovnika, preroka in vladarja izvoljenega ljudstva. V novi zavezi je duhovnik ljudstvu prerok, svečenik in pastir na poti k Bogu. Seveda, ne v svojem imenu, ampak v imenu Kristusa in Cerkve, v imenu škofa, kajti škofje skupaj s papežem so v polni meri nasledniki apostolov in nosilci trojne oblasti Cerkve. Nihče ni duhovnik sam sebi.

Kdo naj torej daje Cerkvi duhovnike? Kateri stan? Prav vsak! Pred Bogom ni ne izobraženih ne preprostih, ne bogatih ne revnih, ampak smo vsi ena družina božjih otrok. Vsak stan uživa visoko pravico, da svoje otroke postavlja za srednike med Bogom in ljudmi.

V človeški družbi je včasih vladalo plemstvo. Kdor ni bil plemič, ni mogel priti do nikake časti, nikakega položaja.

Čudovita raznolikost

V Cerkvi je bila vedno „demokracija“. Še na papeškem prestolu je sedelo mnogo mož, ki so se dvignili iz nižjih družabnih plasti. Sv. Peter je bil ribič. Hadrijan IV. je kot sirota bil prosjačil po londonskih ulicah. Usmilili so se ga in vzgojili neki menihi. Gregor VII. je bil sin mizarja. Benedikt XII je bil prej pekovski vajenec. Sikst V. je bil prej Pastir.

Kako različni so papeži samo v našem stoletju! Leo XIII. je bil „knaževski papež“. Njegov naslednik sv. Pij

X. pa sin zelo siromašnih staršev. Pij XII. je bil potomec ene najuglednejših rimskih plemiških družin; njegov naslednik Janez XXXIII. pa je spet sin skromnih kmečkih staršev.

Isto različnost porekla vidimo pri škofih in duhovnikih. Ni menda na svetu stanu in poklica, ki ne bi dal duhovnikov. A kateri stan jih daje največ? Gotovo so to srednje in ubožne plasti, med katerimi najde ubožni Kristus največ razumevanja.

Poudariti je treba veliko vlogo, ki so jo do sedaj imeli kmetje: saj je večina naših duhovnikov zrasla iz poljedelskih družin. V zadnjem času pa se podoba naglo spreminja. Pravih kmetov je vedno manj. Naglo rastejo mesta in z njimi število delavstva in uradništva. Zato Cerkev pričakuje, da bo dobila največji priliv iz mest. V ZDA na primer je 94 bogoslovnih šol z okoli 6000 bogoslovci. Tri četrtine jih je iz mest, ki imajo nad 10.000 prebivalcev. V Nemčiji dajo mesta, predvsem srednja in manjša, več kot 80% vseh poklicev. V Franciji se iz leta v leto večja število duhovnikov, ki so zrasli iz delavskega stanu. Pa najsi izvirajo duhovniki od koder koli, vsi so deležni istega duhovništva, splošnega Kristusovega sredništva. Kristus sam je v sebi združil vse stanove: po svoji materi je bil potomec kraljeve hiše Davidove; po njenem skrivnem življenju in po njenem zaročencu Jožefu pa je bil delavec, tesarjev sin, kakor so ga imenovali.

Vsak duhovnik je drugi Kristus, zato drugi sin Marijin. Zato je vsak duhovnik kraljevskega pokoljenja, hkrati pa ponižen in skromen služabnik svojega ljudstva.

Miha Žužek, S. J.

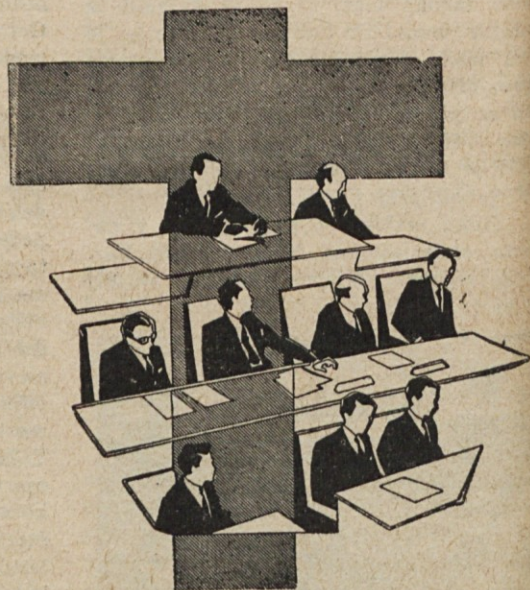

Za ljubljansko stolnico stoji mogočna stavba, semenišče, ki je dalo Slovincem že na tisoče duhovnikov

Novi vesoljni cerkveni zbor bo moral, če bo hotel biti res izraz sodobne družbe, vpoštevati vse tiste silnice, ki danes oblikujejo človeštvo. Kardinal Jožef Frings, nadškof v Kölnu, je pred nedavnim v enem svojih govorov opozoril na razne ideologije, ki vplivajo na naš čas. Tudi do teh ideologij bo moral vati-kanski koncil zavzeti svoje stališče

VESOLJNI ZBOR

* svetilnik
v temi zmot

Dasi je značilnost današnjega časa oboževanje tehnike in pretirano zaupanje človeka v svoje zmožnosti, je pa vendarle tudi res, da je današnja doba kot pretekla stoletja pod vplivom idej, ki dostikrat skušajo praznino duš napolniti s tisto vsebino duha, ki jo je preje, dokler je niso zavrgli, nudila krščanska vera.

Sicer trdijo nekateri, da smo priče razvoju, v katerem počasi ideje odstopajo prostor praktičnemu čutu za življenje. Ti, ki to trdijo, navajajo v dokaz liberalizem in socializem. Oba da

sta veliko zgubila na svojem filozofskem značaju; že nista več tako borbena kot v prvih dobah svojega obstoja; že ne govorita več o raju na zemlji, temveč le še kako dvigniti življenjsko stopnjo človeka.

Vsi to je res. Težnja za udobnim življenjem more za nekaj časa omrtvičiti ideološka stremjenja ljudi; toda dokenčno zadušiti jih ne bo mogla. Vsaka ideja, čeprav pod pepelom, preje ali sleje dobi priliko, da pride na površje in človeka potegne za seboj.

Take ideje so relativizem, naciona-

lizem, eksistencializem, marksizem in liberalizem. Vse bi rade nadomestile vero, vse bi rade človeku nudile odgovor na globoka vprašanja, kot je n. pr. smisel življenja, ne da bi pri tem zahtevale vere v duhovno in nadčasovno bitje.

Današnji svet je paganizem dokončno premagal s svojo tehniko, pometel je s starimi bogovi, rad bi se znebil tudi osebnega Boga; namesto vsega tega hoče nuditi človeku novo ideologijo: ideologijo, ki hoče biti odgovor na vsa pereča vprašanja, pa noče imeti pečata vere, temveč hoče biti znanost kot nadomestek vere.

RELATIVIZEM

Tehnična civilizacija pomeni zmago evropskega praktičnega duha. Protestant Ernst Troeltsch dokazuje nadmoč krščanske vere nad drugimi prav z dejstvom, da je evropska civilizacija plod krščanstva. Toda danes je taka trditev vse preje kot učinkovita. Druga svetovna vojna je namreč v strašni obliki pokazala, česa je zmožna prav evropska, to je krščanska civilizacija. Nekrščanski svet je začel dvomiti, ali je krščanstvo po vseh prestanih grozotah zadnje vojne še v stanu preobličiti svet.

Azijci in Afričani ne znajo ločiti med kristjani, ki živijo iz vere in kristjani, ki so postali brezverci. Oni vedo samo eno: zgodovina krščanskih narodov je zgodovina prelite krvi, preganjanj, nestrpnosti in krvavih spopadov. Indijci n. pr. se spominjajo svojega Buda, ki se smehlja, in prav ta nasmeh jih vabi k odpovedi in odpuščanju. Zakaj se potem okleniti krščanskega Boga, če pa je Budov nasmeh ljudem prav tako ali še bolj jamstvo miru kot Kristus na križu? Arabci skušajo potom Mohameda in njegovega kořana rešiti svoje težave; Kitajci imajo v svo-

jem Konfuciju obseženo približno vse, kar je Kristus učil glede kreposti in odpovedi.

Seveda se kristjan, ki je v svoji veri poučen, zaradi tega ne bo dal znesti in ne bo prišel do napačnega, dasi lahko storjenega zaključka: nobena vera nima v zakupu vse resnice; vse so enako koristne, enako potrebne, enako vplivne na družbo. Kdor bi tako mislil, je podlegel relativizmu, to se pravi gledanju, ki vsem veram priznava važnost in potrebnost, a nobene ne smatra za dovršeno in božjo.

Pravi kristjan gleda na pojav ver drugače: zaveda se, da je izvor vere v duši, ki je ustvarjena po božji podobi; da vse, kar imajo vere pozitivnega, je lastno krščanstvu in ima svoj izvor v človeški naravi, od Boga ustvarjeni in po božjem razodetju razsvetljeni.

Mnogi kristjani pa so prav ob dejstvih neuspehov zapadne civilizacije začeli razmišljati, ali je še potrebno, da se Cerkev prizadeva razširiti se po vsem svetu, ko so vendarle ljudje z budizmom in islamom prav tako lahko dobri in srečni kakor zvesti pristaši Kristusa.

Novi koncil bo moral zato razjasniti, v katerih stvareh more Cerkev pustiti narodom, ko vstopajo v Kristusovo ustanovo, njih mišljenje, izražanje in ravnanje, ne da bi pri tem trpela edinost in vesoljnost krščanstva. Vprašanje je delikatno, je že zahtevalo in še bo veliko rahločutnosti, finega postopanja in širokogrudnosti v medsebojnem občevanju.

NACIONALIZEM

Druga svetovna vojna je zadala pretiranemu nacionalizmu, zlasti nemškemu in italijanskemu težek, skoro bi rekli, smrten udarec. Evropa govori danes bolj ko o mejah o povezavi držav v nastajajoči evropski skupnosti.

Toda bila je prav zadnja svetovna vojna, ki je celi vrsti azijskih in zlasti afriških narodov prinesla narodnostno svobodo. Z lastno državo so ti narodi začutili potrebo, da oživijo svoje stoletne tradicije in se oklenejo svojih posebnosti ter jih tem bolj razvijejo.

Katoliška Cerkev ne more iti mimo tega nacionalizma. In če bi šla, bi stotila isto napako kot v 18. stoletju, ko si je napravila priliko, da si za zmeraj vključi dva največja naroda Azije: Kitajsko in Indijo.

Po eni strani teži Cerkev za tem, da ustvari po vsem svetu nov rod, ki bo rojen „iz vode in sv. Duha“ (Jn 3, 5), rod ki ga bo vezala Kristusova milost, ki ga bo vodil Kristusov evangelij in ki ga bo družila zapoved krščanske ljubezni. Ta novi rod naj bi ne poznal ne mej ne različnosti ras ne posebnosti govorice, kajti ista vera in isto bogočastje naj bi ga zlila v eno družino božjih otrok.

Toda po drugi strani pa bo morala ravno Cerkev, če bo hotela v svoji družini, v kateri je prostora za vse narode, ohraniti mir in zadovoljstvo, aplicirati zakon različnosti. Paziti bo morala, da svojih zakonov, zlasti kar tiče bogoslužja, ne bo naobračala na enak način, temveč bo vedno preje premislila, kaj posameznemu ljudstvu najbolj odgovarja in ka mu najbolj leži pri duši.

Zato prihajajo vsi, ki razumejo ta problem, vedno bolj do zaključka, da bo moral novi vesoljni zbor še bolj poudariti oblast škofov kot doslej, ker le škof lahko pravilno odloči, kako se morajo razumeti in izvajati določbe rimske Cerkve v posameznih primerih in na določenem ozemlju.

Bojazen, da bo pri tem avtoriteta papeža kaj trpela, kaj malo drži, saj bo vsak škof prav to izvrševal, kar bo iz središča prejel, le da bo sam presodil,

kako naj smernice na najbolj moder in uspešen način izpelje.

EKSISTENCIALIZEM

Današnja Cerkev mora v današnji dobi, polni različnih zmot, pobijati tudi eksistencializem. Veliko je o tem govorila v zadnjih letih, pa le malokdo ve, v čem ta zmotni pogled na življenje pravzaprav obstoja.

Eksistencializem je izraz človekovega pesimizma. Ko so mnogi priče razdvojenosti sveta, ko trepetajo ob misli, kako bodo v bližnji bodočnosti atomske in vodikove bombe sejale razdejanje in smrt, ko vidijo, kako je človek človeku postal volk, prihajajo do zaključka, da ni vredno živeti življenja, da življenje nima smisla, da je obup še najboljši odgovor na vprašanja, ki tarejo človeško družbo. Predajajo se tako filozofiji naveličanosti, malodušja, nezadovoljstva. Če si ne poženejo krogle v glavo ali zadrgnejo vrvi okrog vratu, je to zato, ker menijo, da je prav to vsebina življenja, da življenje prenašajo, čeprav nima to življenje zanje nobenega smisla. Vsaj tako oni mislijo. Na dnu srca si pa želijo, da bi vendarle prišel nekdo in dal zemlji, družbi, svetu sončni izraz.

Vesoljni zbor bo moral tej vrsti ljudi vliti zaupanje v božjo Previdnost. Poudariti bo moral, da svet ni voz brez voznika, ampak čudovito urejena ura, ki na vsak korak oznanja stvariteljsko božjo roko in da je rešitev sveta ne samo možna, temveč čisto gotova v Jezusu, ki ni samo glava Cerkve, temveč tudi Gospod stvarstva (Ef 1, 22; Kol 2, 10; Flp 2, 9).

MARKSIZEM

Če je eksistencializem izraz človekovega obupa ob spoznanju, da grede stvari v neizbežen polom, je pa marksizem filozofija globokega upanja, trdne

vere, da se bo zemlja spremenila v obljubljeni dežel, kjer bo vsak deloval po svojih močeh in prejemal po svojih potrebah.

V marksizmu je mnogo elementov iz evangelija, ki jim kristjani preteklih desetletij niso znali ali niso hoteli dati poudarka, kot bi to morali storiti. Socialni čut, pravična razdelitev dobrin, mednarodno bratstvo, težnja po miru, vse to nima nič opraviti z marksizmom, je tipično krščansko, je vsebina Kristusove pridige.

Vesoljnemu cerkvenemu zboru ne bo težko dokazati tistim, ki so dobre volje, da je marksizem čisto nepotreben, če se vrnemo k virom krščanstva in se oklenemo Kristusovih smernic. Seveda bo pa treba več poudarjati, da je vse človeštvo ena sama družina prav v smislu Pavlovega nauka o Kristusovem skrivnostnem telesu.

Morda je Cerkev v preteklem stoletju preveč poudarjala reševanje posameznikov za Boga, zanemarjala pa družbo kot celoto in premalo opozarjala, da je vse stvarstvo božje delo, ki zato potrebuje prav take ljubezni iz naše strani, kot jo posvečamo predmetom v hiši, za katere smo morali žrtvovati zdravje, sile telesa in duha ter čas. Marksizem je šel v oboževanju stvarnega sveta gotovo predaleč; toda Cerkev bi danes pogrešila, če bi do stvarnih dobrin ostala brezbrizna in jih prikazovala kot neko oviro na potu do Boga. Vsi vemo, da je vse, kar je izšlo iz božjih rok, dobro, zato ni razloga, da bi morala biti v zadregi pred marksizmom, kadar le-ta govori o raju na zemlji in obljublja dvig življenjskega standarda. K vsemu temu Cerkev lahko pripomore veliko bolj uspešno kot marksizem, saj je njen nauk zgrajen na iskreni ljubezni do bližnjega, med tem ko se

pri komunizmu vedno skrivajo v ozadju sebični nameni voditeljev, ki bi radi na račun zaslepljenih mas prišli do vodilnega položaja v družbi.

LIBERALIZEM

Tudi liberalizem ne oznanja ničesar, kar bi že ne nudilo krščanstvo. Ideja strpnosti, spoštovanje sočloveka v njegovem zasebnem in javnem življenju, svoboda izražanja, združevanja in premikanja, vse to je človeku, ki je doživel grozoto zadnje svetovne vojne, plod treh totalitarizmov, prirastlo še posebej k srcu.

Sodobna človeška družba veliko bolj ljubosumno bdi nad ohranitvijo svobode, tako osebne kot kolektivne, saj se je prepričala, da le v njej lahko cvetijo državljanske pravice in se človeka spoštuje tako, kot to kot krona stvarstva zasluži.

Zato so mnogi ljudje danes nezaupni do Cerkve, ki še vedno vzdržuje nekatere ustanove, običaje in predpise, ki se zdijo nepotrebni omejitvi človekove svobode. Tak kamen spotike je za nekatere indeks, seznam za katoličane prepovedanih knjig, ki bi ga bilo gotovo treba pregledati in napraviti sodobnega; tak kamen spotike je za mnoge tudi način, kako Cerkev ukazuje in nalaga

kazen izobčenja za primere, ko se zdi, da bi morala biti do svojih sinov bolj velikodušna; prav tako mnoge moti občutek, da uradna Cerkev premalo prisluškuje ljudskim množicam, kaj one mislijo in česa si one želijo, pa so zato njeni odloki dostikrat neživljenjski in brez prave zveze z resničnim položajem.

Vsi ti ljudje se bojijo, da novi koncil ne bo dovolj prisluhnil potrebam časa, da ne bo dal prilike za širok razgovor, da ne bo upošteval predlogov laikov, z eno besedo, da bo kot parlament v kaki totalitarni državi brez debate, na sam ukaz od zgoraj, sprejel nove smernice in jih uzakonil.

Vemo, da se te vrste kristjani motijo, če si vesoljni zbor tako predstavljajo; drži pa, da bo moral koncil gori omenjene pomisleke razpršiti in dokazati, da je Cerkev bolj kot kateri koli druga ustanova zmožna braniti svobodo tako poedinca kot družbe.

Bodoči vesoljni zbor bo, kot si ga je zamislil sveti oče, razglabljal o načinu, kako naj Cerkev vrši svoje poslanstvo v prav naših razmerah. Pri tem razpravljanju se bodo pojavili problemi vsakdanjega življenja, ki se bodo morda na prvi pogled zdeli malenkostni, ki pa bodo mogli, če se jih bo pravilno rešilo, veliko bolj kot svečane besede pri-

pomoči, da bodo ljudje v Cerkvi gledali toplo in gostoljubno očetovo hišo, kjer vse izdihava veselje, gotovost in mir.

CERKEV SE TEH ZMOT NE BOJI

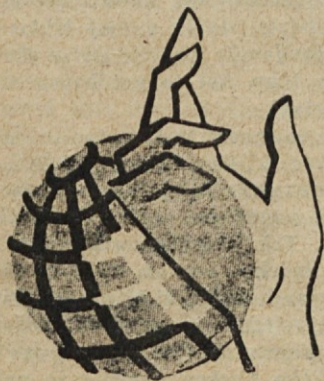
Iz vsega povedanega lahko razberemo, da je bil ta koncil sklican za čas, ki je poln ideološkega vrenja, čas, v katerem si ljudje iščejo poti v lepšo bodočnost in želijo enkrat za zmeraj izločiti vzroke, ki so ga že dvakrat v tem stoletju zavedli v smrtonosno obračunavanje in klanje.

Sveta Cerkev živi sredi tega časa; ideje, ki ga oblikujejo, najdejo odmev tudi v njenih vrstah. Toda Cerkev ve, da je ona v stanju vse te ideje razčleniti, jih očistiti, kar je zmotnega v njih ter jih vključiti v prelepi mozaik Kristusovega evangelja.

Cerkev je sigurna svojega poslanstva, kajti zaveda se, da ni sama; nad njo čuje, jo razsvetljuje in vodi Sveti Duh. Najbolj prepričljiv dokaz njegove prisotnosti v Cerkvi so njeni mučenci. Nikdar ne smemo pozabiti, da je samo prva polovica 20. stoletja dala več mučencev kot tri stoletja desetih rimskih preganjanj skupaj. Ali si moremo potem sploh misliti, da Cerkev ne bo kos svoji nalogi, ko pa vidimo, da jo Bog tako čudovito krepča sredi njenega mučeništva. Trpljenje, ki ga Cerkev doživlja, je najboljši dokaz, da je moč Svetega uha v njej ostala nedotaknjena.

Bodoči cerkveni zbor bo moral biti v službi tega nadnaravnega življenja, ki polje v skrivnostnem Kristusovem telesu, v Cerkvi. Ne bo njegovo poslanstvo, da formulira nove dogme, temveč da dokaže s pomočjo pomlajenega krščanskega duha v njenih udih to, kar je tako globoko zavel sv. Pavel v besedah: „Jezus Kristus včeraj in danes, isti tudi na veke“ (Hebr 13, 8).

JOZE JURAK

Katoliška vera je v vseh dobah argentinskega naroda spremljala važne zgodovinske dogodke, pa tudi življenje in dela velikih mož

Vera v argentinski zgodovini

V argentinski zgodovini so važne tri dobe: doba naselitve, doba neodvisnosti in doba državne ureditve. Katoliška vera je v vseh treh dobah spremljala važne zgodovinske dogodke, pa tudi življenje in dela velikih mož.

Naselitev

Španski osvoboditelji in misijonarji so Argentini prinesli krščansko vero. Misijonarji so bili iz tedaj slavnih verskih redov: frančiškani, dominikanci, mercedarci in jezuiti. Naselili so se po različnih krajih Argentine in so z velikimi uspehi spreobračali njene tedanje prebivalce. Ustanavljali so tudi šole. Misijonarji so bili tedaj edini učitelji. V vsakem večjem mestu so bili samostani, ki so imeli tudi šolo. Toda niso imeli samo nižjih, osnovnih šol, ampak tudi višje. Jezuiti so v Córdobi leta 1624 ustanovili svoj zavod „Colegio Máximo“; ta zavod je bil podlaga za prvo vsučilišče v Argentini. Ustanovil ga je Fray Fernando de Trejo y Sanabria.

P. Ignacio Duarte je v Córdobi tudi ustanovil „Colegio de Monserrat“. V Buenos Airesu pa so leta 1780 s starodavnim imetjem jezuitov odprli „Colegio de San Carlos“. V kolonialni dobi je bilo življenje odličnih oseb, pa tudi nižjega, preprostega ljudstva pristno krščansko. Vsi prazniki in javne prireditve so bili združeni z verskimi slovesnostmi, ki so se jih udeleževali za-

stopnik vseh civilnih oblasti. Toda Argentina je hitro napredovala. Tudi prebivalstvo se je hitro množilo. Zato je Sveta stolica na prošnjo javnih oblasti ustanovila cerkveno načelstvo. Tako je papež 1547 ustanovil škofijo Río de la Plata s sedežem v Asunciónu, 1570 škofijo v Tucumanu s sedežem v Santiagu de Estero, ki pa ga je škof Mercedillo prenesel leta 1699 v Córdoba. Škofija Buenos Aires pa je bila ustanovljena leta 1617.

Prebivalci Buenos Airesa so pokazali, da so globokoverni posebno tedaj, ko so junaško odbijali angleške napade, to ne samo zato, ker so bili napadalci tujci, ampak predvsem zato, ker so bili krivoverci (protestanti), ki so omejevali svobodo katoliškega bogoslužja.

Neodvisnost

Tudi potem, ko je postala Argentina neodvisna, je katoliška vera prešinjala vse njene državne in vojaške prireditve. Slavni argentinski možje, ki so si priborili neodvisnost od španskih kraljev, so vse storili, da se niso ločili od Boga. Zato v listinah in odlokih tedenjih vlad ni najti prav nobenega sovraštva do katoliške vere ali do duhovnikov. Nasprotno! Državna in cerkvena oblast sta se med seboj spoštovali in sporazumno delali za blagor prebivalstva.

*Na Majskem trgu
v Buenos Airesu stoji
mogočna stolnica
posvečena
presveti Trojici*

Msgr. Bazán poroča, da je vsa svetna in redovniška duhovščina navdušeno in odločno pozdravila argentinsko neodvisnost. Udeleževala se je ljudskih zborovanj, v cerkvi in izven nje branila in zagovarjala osvoboditev, s svojim imetjem sodelovala pri vzdrževanju domoljubne vojske; vojaški kaplani so jo spremljali na bojišča, kjer so z besedo in nasveti podpirali poveljnike in tako s svojo močato ljubeznijo do domovne dosegli, da je borba za neodvisnost dosegla uspeh.

V mestnem svetu, ki se je začel 22. maja leta 1816, je bilo 22 duhovnikov, v skupščini je pa bilo med 33 poslanci 15 duhovnikov. Med ugodnimi možmi, ki so podpisali listino argentinske neodvisnosti leta 1816 — bilo jih je 29 — je bilo 16 duhovnikov. Eden izmed njih — redovnik Fray Justo Santa María de Oro je rešil obliko republikanske vlade.

Drugi dokaz vernosti argentinskega ljudstva so različni načrti ustav, ki so jih sestavile različne zbornice ali skupščine, katerih člani so pravilno zastopali ljudstvo. V prvih argentinskih ustavah je bila sveta, katoliška, apostolska, rimska vera vedno proglašena za državno vero. Kadar je kdo napadel njo, je napadel argentinsko državo.

Državna ureditev

Tudi v nemirni dobi zmed, diktature in končnoveljavne državne ureditve verskega duha ni manjkalo. Najverodostojnejši dokaz za to je končnoveljavna ustava leta 1853, ki je „Carta Magna“ argentinske države. V njej so narodni zastopniki potem, ko so poklicali na pomoč Boga, ki je v vse modrosti in pravičnosti, določili: „Zvezna vlada vzdržuje katoliško, apostolsko, rimsko bogoslužje. Predsednik republike naj bo katoličan in naj priseže pri Bogu, našem Gospodu in svetih evangelijih. Pospešuje naj spreobrnenje Indijancev in katoliški veri.“

Vera in argentinski odlični možje

Vsi junaki argentinske zgodovine so bili globoko verni, ker so izšli iz krščanskih družin in se vzgajali v krščanskih šolah, zavodih in vseučiliščih. To dokazujejo tudi njihova dela.

Eden najbolj vernih tedanjih argentinskih mož je bil general Manuel Belgrano. Po bitki v Tucumanu je svojo poveljniško palico daroval Mariji, rešiteljici jetnikov (a la Virgen de la Merced). Večjo vsoto denarja, ki ga mu je dala vlada, je določil za kritje stroškov krščanskih šol. Barve obleke brezma-

dežne Device Marije je porabil za argentinsko državno zastavo.

General José de San Martín je določil strašno kazen vsem vojakom andske vojske, ki so preklinjali Boga in Mater božjo, v zaupanju na božjo pomoč je napovedal zmago in svojo poveljniško palico slovesno izročil Karmelski Materi božji.

Pređen so nesrečnega polkovnika Manuela Dorrego ustrelili, je prejel svete zakramente in odpustil svojim sovražnikom. Kornelij Saavedra je strogo obsodil dvoboj dveh angleških trgovcev, ker ga prepoveduje tudi katoliška vera.

Mariano Moreno je umrl, ko je potoval na Angleško. Njegove zadnje besede so bile: „Umiram v sveti veri v Jezusa Kristusa. Moja domovina naj živi, četudi moram jaz umreti!“ Najvišji državni poglavar, brigadir Don Juan Martín de Pueyrredón je bil starešina Bratovščine svetega Rešnjega Telesa.

Admiral Guillermo Brown je na krovu svoje ladje posvečeval zapovedane praznike. Mesečno je s svojim imetjem podpiral redovnice svete Katarine. Po velikih zmagah na morju se je vedno zahvalil Bogu.

Guverner v Buenos Airesu, general Don Martín Rodríguez je prosil za bogoslužno obleko, da bi z njo opremil kapele na novi meji. Guverner v Salti Don Miguel Martín de Güemes je pripisoval Bogu in poveljnici njegove vojske, Mariji, rešiteljici jetnikov, zmage, ki so jih dosegle njegove čete.

Tudi Don Bernardino Rivadavia je kljub nekaterim zablodam ohranil vero. V narodnem arhivu se hrani zapisnik njegove cerkvene poroke. Svojo oporoko je začel z besedami: „V imenu Boga, našega vsemogočnega Gospoda in z njegovo sveto milostjo. Amen.“

Polkovnik Domingo French je naročil peto mašo, med katero je daroval dve zastavi svojega polka in še tretjo zastavo, ki jo je vzel sovražnikom v Montevideu, Mariji Devici v Lujánu, da je tako spolnil obljubo, ki jo je naredil polk sam.

Letopisi narodnega svetišča v Lujanu imajo veliko dokazov, kako so bili veliki, slavni argentinski možje, ki so prihajali tja Devico Marijo prositi pomoči ali se ji zahvaljevat za njeno varstvo. O, da bi jih tudi današnji Argentinci premišljevali in posnemali!

Pruredil Gregor Mali

ZAKONIK TV Z OTROKE

1. Nikoli ne dovolite, da bi gledali TV več kakor 2 uri na dan.
2. Izključite vse nenravne programe.
3. Prepračajte otroke, da nekatere predstave niso zanje, čeprav jih smejo gledati odrasli.
4. Ne pustite gledati TV med jedjo.
5. Že vnaprej določite, katere programe smejo otroci gledati.
6. Starši in učitelji morajo protestirati zoper škodljive programe in spodbujati za dobre.
7. Prosite, naj programe za otroke oddajajo v zanje primernih urah.

KJE ŽIVI ČEHOSLOVAŠKI NADŠKOF BERAN?

Posebna organizacija za amnestijo v Londonu je večkrat nadlegovala češke oblasti s prošnjo, naj potrdijo ali pa zanikajo vest, da je nadškof Beran, češki primas umrl. Češko poslaništvo v Londonu je izjavilo, da nadškof še živi in da se dobro počuti. Vendar njegovega naslova ni hotelo dati. Poslaništvo je tudi povedalo, da strežejo msgr. Beranu redovnice, da bere, študira in piše in zasebno sme tudi maševati.

Msgr. Berana so junija 1949 v nadškofijski palači policijsko zastražili. Marca 1951 so ga odpeljali v neznano bivališče, pa tudi tam je odklonil prisego zvestobe komunistični vladi. Že skoraj 6 let je preteklo, odkar je češki ministrski predsednik Viliam široki izjavil, da nadškof ni v ječi in tudi ne zastražen, ampak le enostavno ne izvršuje svojih opravil. Od tedaj ni bilo nobenih poročil o njem.

Omenjena izjava češkega poslaništva v Londonu pa ne pomeni, da je režim kaj omilil svoje ravnanje z nadškofom. Jožef Plojhar, duhovnik, ki ga je Cerkev izobčila in je zdaj čehoslovaški minister za zdravje, je izjavil na tiskovni konferenci češkega poslaništva na Dunaju, da nadškof Jožef Beran ne bo prišel nazaj na svoje mesto toliko časa, dokler ne bo prisegel, da bo spoštoval komunistično oblast.

PRVA DOKTORJA NA KATOLIŠKI UNIVERZI V KONGU

Prva dva doktorja na katoliški univerzi „Lovanium“ v Kongu sta sijajno branila na pravni akulteti svoji doktorski razpravi. Dr. Tshisekede je predložil razpravo z naslovom „Zakon med rodod baluba v Južnem Kasai“, dr. Betty pa je dal svoji razpravi naslov: „Zakonska oblika med Afrikanci“.

RAZGOVOR MED KRISTJANI IN JUDI V ŠPANJI

V Madridu so se vršili prvokrat razgovori med zastopniki krščanske in judovske vere, da bi dosegli boljše medsebojno razumevanje in večje zблиžanje ter določili skupno osnovo za boj proti materialističnim naukom. Pregledati nameravajo vse šolske učbenike in iz njih odstraniti vse, kar žali Jude.

SLAVNA TISOČLETNICA

Letos katoliška Poljska obhaja tisočletnico svojega rojstva za Kristusa. Je to ponovna prilika, da se verniki utrdijo v veri svojih slavnih prednikov, da se obnovi resnično versko življenje.

od vzhoda
do zahoda

na vseh področjih udejstvovanja. Poljska je v preteklosti že dala svetu lepe vzglede. V vseh težkih okoliščinah so Poljaki visoko dvignili plamenico evangelija in zvestobe Kristusu. Tudi v bodoče naj hodi narod po poti močne vere, vzornega krščanskega življenja in bratske ljubezni (Sv. oče Janez XXIII. v nagovoru v avdienci skupini Poljakov dne 8. 3. 1962).

PRAVOSLAVNI DUHOVNIKI NA KAT. TEOLOŠKIH FAKULTETAH

Letos študira pet pravoslavnih duhovnikov teologijo na katoliških bogoslovnih fakultetah v Avstriji. Dva sta iz Jugoslavije, trije pa iz Grčije. Med tistimi, ki so v preteklosti študirali na katoliških fakultetah teologijo, jih je mnogo, ki danes zavzemajo visoka mesta v pravoslavju. Na pomlad 1961 sta v Carigradu prejela dva metropolitko v posvečenje — oba sta absolvirala študije na katoliških fakultetah. Prvi je metropolit Krizostom, ki je tajnik carigrskega patriarha in profesor dogmatike na teološki fakulteti carigrskega patriarhije. Metropolit Krizostom je študiral teologijo na katoliški Gregorijani v Rimu in nato v Strassburgu. Metropolit Maksimos je rektor bogoslovne fakultete v Carigradu in poučuje moralno in filozofijo. Svoje teološke študije je opravil na katoliški univerzi v Louvainu v Belgiji.

LETO „BRATA MARTINA“ V PERUJU

Peruanska vlada je leto 1962 proglasila kot „leto brata Martina“. Martin de Porres je, kot znano, svetnik, katerega je sv. oče Janez XXIII. proglasil za svetnika. Po narodnosti je Peruanec; je sin španca in Peruance črnega plemena.

KONGRES ZDRAVNIKOV

Tretji mednarodni kongres katoliških zdravnikov je bil v Londonu od 9. do 13. julija.

KOMUNIZEM V ČILU

Kardinal Silva, nadškof v Santiago v Čilu, je izjavil, da je danes največji problem v Čilu komunistična infiltracija. V Čilu imajo komunisti za Kubo sorazmerno najmočnejšo organizacijo.

ŠPANSKI MUČENCI

V španski revoluciji, ki je divjala od l. 1936 do 1939, so komunisti umorili 4.184 svetnih duhovnikov, 2.365 redovnikov in 283 redovnic. Skupno torej 6.832 Bogu posvečenih duš. Za nekatere izmed teh se že vrše beatifikacijski postopki.

POMOČ „CERKVI MOLKA“

Ostpriesterhilfe, to je ustanova za pomoč duhovščini z onstran železne zaves, ki jo vodi premonstrantski pater Werenfried van Straaten, je lani že razdelila v deželah Vzhodne Evrope zdravil, prometnih sredstev, oblačil, knjig in denarja za skupno vrednost 1.600.000 dolarjev. To vest je podal pater sam na tiskovni konferenci v Frankfurtu na Mainu, kjer se je pred kratkim vršilo zbiranje sredstev v korist preganjane Cerkve onstran železne zaves. Pater Van Straaten je pripomnil, da Ostpriesterhilfe skrbi trenutno za šolanje 3000 bogoslovcev, ki so prišli iz dežel Vzhodne Evrope. Porazdeljeni so v 20 različnih semeniščih raznih narodov svobodnega sveta.

Štirje izseljenski valovi so z otroci slovenskih staršev rojenimi v tujini odplavili okrog pol milijona ljudi iz naše male domovine Slovenije

Slovenski izseljenci po svetu

Od 3. do 7. avgusta bo prvo romanje izseljencev in beguncev vseh narodov, jezikov in ras k sv. Petru v Rim. Romarje bo v posebni avdienci sprejel sv. oče Janez XXIII. Udeležili se bodo skupne sv. maše, katero bo v baziliki prvaka apostolov daroval kardinal Karel Confalonieri, tajnik Konzistorialne kongregacije, ki vodi vse izseljensko dušno pastirstvo. Zatem, pa se bodo vsi narodni zastopniki poklonili grobu Pija XII., ki je 1. avgusta 1952, ravno pred 10. leti, izdal konstitucijo „Begunska družina“. Ta konstitucija je namreč najpomembnejše dejanje v vsej zgodovini izseljenskega življenja. Z njo šele smo izseljenci postali vsaj deloma enakovredni narodom, med katerimi je do podrobnosti razvito dušno pastirsko delo.

Večina izmed nas se ne bo mogla udeležiti tega slavja. Prevelike so razdalje, ki nas ločijo od Večnega mesta. A navzoči bomo v duhu, saj izseljensko življenje okušamo že več kot pol-

drugo desetletje. V duhu bomo med zastopniki vseh narodov, zlasti seveda našega naroda, katerega člani živijo po vseh kontinentih sveta. Da pa bo ta duhovna povezava močnejša, trajna, polna razumevanja in ljubezni, pa si v glavnih potezah predložimo izseljenske probleme našega naroda.

Da bo slika, kolikor je pač v kratkem opisu možno, čim bolj jasna, si odgovorimo na tri vprašanja: 1. Kdaj so se Slovenci izseljevali po svetu, 2. Katere so splošne ugotovitve v življenju slovenskega izseljenskega življenja, 3. Kje in kako danes živijo Slovenci po svetu?

I. Izseljenski tokovi

Posamezniki iz našega naroda so vedno romali na tuje in se v tujini zadržali za dalj časa, nekateri tudi za stalno. Večje skupine ljudi pa so začele hoditi iz domovine v naših krajih po letu 1880. Takrat se je odprl našim

ljudem „novi svet“ in jim obetal srečo. Samo od leta 1899 do 1910 se je izselilo v Ameriko nad 70.000 rojakov. Žalostno gospodarsko stanje v slovenskih deželah je bilo ob koncu 19. stoletja in v začetku 20. stoletja razlog, da se je toliko naših ljudi podalo čez morje, kamor so jih vabile tudi novice, kako se da v novem svetu hitro obogatiti, seveda, če imaš srečo.

Časi prve svetovne vojne so zavrli val izseljevanja. Razmere po vojni pa so povzročile nov val bega v tujino. S Primorskega je pognal mnoge rojake v svet fašizem. Pa tudi v tedanji Jugoslaviji so nekateri pasivni kraji poslali v svet mnogo ljudi. Saj spočetka je vsak mislil, da gre le za kakšno leto in da bi si kaj prihranil. Tako bo laže popravil hišo, laže kupil kaj sveta in pomagal družini iz dolga, je mislil. Toda čas bivanja v tujini se je zavlekel. — V takem ozračju se je do druge svetovne vojne naselilo 273.000 Slovencev v Združenih državah, 40 do 45 tisoč v Nemčiji, nad 20 tisoč v Argentini in nič manj ne v Franciji.

Konec druge svetovne vojne je spet pognal nov val slovenskega življa v tujino. Tokrat so bili razlogi v glavnem verski in politični. Nastop režima, ki je odvzel človeku večino osebnih pravic in ki je tako omejil versko svobodo, kot ni bila še nikdar v zgodovini, je vzrok, da se je razsejal naš rod — lahko rečemo — po vseh deželah sveta. Zdaj res ni več dežele, kjer ne boš slej kot prej srečal tudi Slovence.

Koliko ljudi je odšlo od doma s tem tretjim valom, je težko reči. Vsekakor nekaj deset tisočev.

Proces izseljevanja pa se še vedno nadaljuje. Ljudje prebeže v Avstrijo ali v Italijo, od koder se povečini izselijo v prekomorske dežele, kot so Kanada ali Avstralija; nekaj pa se jih

naseli v Franciji, v Nemčiji in na Švedskem.

Štrje izseljenski valovi so tako z otroci slovenskih staršev ali vsaj po ožetu Slovincu ali materi Slovenki odplavili okrog pol milijona ljudi iz naše male domovine.

II. Splošne ugotovitve

Če hočemo vsaj v glavnih potezah poznati slovensko emigracijo po svetu, potem moramo upoštevati več stvari. Glavna dejstva, ki so odločilne važnosti za naše izseljenstvo, so tale:

1. Odvisi, kakšni ljudje so odšli od doma. Velika je namreč razlika med versko in narodno zavednim človekom in človekom brez prave formacije.

Najbolj nepripravljeni za življenje v tujini so gotovo — seveda ne vsi — tisti, ki zadnja leta odhajajo. Številne med njimi vodi le avanturizem. Prisiljena organiziranost v domovini in izrabljanje organizacij za namene, ki niso pomenili notranjo obogatitev njih članov, sta mlade slovenske ljudi v tujini pripeljala do tega, da z nerazumevanjem gledajo na vse, kar d'ši po organiziranju, komandiranju in vezanosti. Rajši se zapro vase in čakajo, da se bo kaj zgodilo, od česar bi imeli korist.

Najbolj pripravljeni za izseljenstvo so bili oni, ki so odšli po vojni. Begunska taborišča so bila vsekakor sijajna priprava. K tej skupini lahko štejemo tudi one člane družin, ki so po nekaj letih strahu in čakanja prišli k svojim v novi svet.

V sredi med obojnimi pa so bili glede pripravljenosti na življenje v tujem svetu predvojni naseljenci. Doma so vsi, ali do malega vsi, v redu izpolnjevali svoje verske dolžnosti. Predno so odšli na tuje, so se navadno oglasili na Brezjah ali na Sveti gori

pri Materi božji. Tam so opravili sv. spoved, prejeli sv. obhajilo, se priporočili nebeški Kraljici. Toda, ker niso bili navajeni ali bolje rečeno, utrjeni za versko strupeni svet, so številni med njimi klonili.

2. Druga taka okoliščina, ki je silno vplivala na slovenskega človeka v tujini, je bila dežela, v katero so prišli. V Ameriki je bil katolicizem v začetku 20. stoletja še v povojih. Laicizem, strupen kot mraz na južnem tečaju, je bil moda Argentine. V Franciji in v Nemčiji pa je bilo pred vojsko leglo zmot in zablod. Biti veren je skoraj povsod pomenilo biti nazadnjaški. Tega očitka pa se je slovenski človek ustrašil; najprej se je malo potuhnil, potem pa spoznal, da je tudi brez „maše, zakramentov in molitve možno živeti.“

3. K oblikovanju slovenskih izseljencev so ogromno pripomogli številni slovenski duhovniki, učiteljice in učitelji, izobraženci in že od doma izkušeni javni delavci. Dejstvo je namreč jasno kot bel dan, da so ljudje tam vzdržali, kjer so bili med njimi duhovniki. Največ jih je bilo v ZDA. Drugod so bili na žalost tako maloštevilni, da niso zmogli vsega dela. Tuji vplivi so bili močnejši. Po letu 1945 je v tem pogledu boljše, a nikakor še ne idealno. Vsak dan so večje potrebe povsod po slovenskih duhovnikih in dobrih laikih.

4. Izredne važnosti je nadalje, kakšne cilje zasleduje ta ali ona izseljenška skupnost. Cilji so lahko verski, politični, gospodarski ali harmonično vraščanje na sploh. Možna pa je seveda tudi brezcilnost, ki je značilna za sedanje izseljence od doma. Čim višji in bolj zavestni so cilji, ki jih izseljenci zasledujejo, tem večja verjetnost, da bodo ostali versko živa skupnost.

Naš izseljenci prvih tokov so navadno odšli, kot smo že omenili, zaradi gospodarskih ciljev; povojni pa iz verskih in političnih.

5. Predno preidemo na podrobno razčlenbo naših izseljencev, moramo še omeniti čas bivanja v tujini. Ni vseeno namreč, ali nekdo živi v tujini 5 ali 50 let. Še večja pa je razlika med onimi, ki so rojeni in dorasli v domovini ter tistimi, ki so rojeni v tujini. Ti poslednji so le sinovi in hčere slovenskih staršev. Pravimo jim „druga generacija“. Tistim, ki so pa že dolgo v tujini pa „staro.slovinci“.

Kratko: Med skoraj pol milijonskimi ljudmi slovenskega rodu v tujini so velike razlike. Eni so se narodnostno že skoraj stopili z narodom v novi domovini, drugi se vraščajo. Bog daj, da bi bilo to vprašanje harmonično. — Tretji pa goje še željo, povrniti se nekoč v domovino, iz katere so sami ali njihovi očetje odšli.

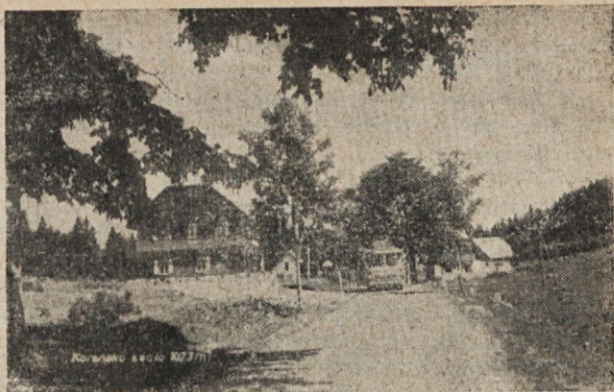
III. Kje in kako žive naši ljudje?

Slovenski izseljenci žive praktično po vsem svetu. Seveda ne povsod v enakem številu in tudi ne v enaki povezanosti. Največ jih je v svobodni zahodni Evropi, v Severni in v Južni Ameriki ter v Avstraliji. Poglejmo zato posamezne kontinente oziroma dežele na teh štirih kontinentih sveta!

1. Zahodna Evropa

Slovenski izseljenci v glavnem žive v tehle deželah zahodne Evrope: Francija, Nemčija, Belgija, Anglija, Holandija, švedska, Danska, Norveška, švica, Španija, Portugalska, Italija in Avstrija. Podatkov za enkrat še nimamo iz Danske, Norveške, Španije in Portugalske. Seveda tudi drugi podatki niso dovolj natančni. Navezani smo

*Tudi v tujini še
nismo pozabili na
lepoto slovenske
zemlje*

namreč le na ceditve, bolj ali manj točne. Mirno pa lahko rečemo, da je po zahodni Evropi nad 50 tisoč slovenskih izseljencev. Če pa prištejemo k temu številu še 40 do 45 tisoč Slovencev, ki so po nemških statistikah prišli v Nemčijo med leti 1880 do 1939, potem bi se število zvišalo na 90 do 100 tisoč. Okvirni opis stanja v posameznih državah je nekako takle:

Francija

V Franciji živi 30 tisoč Slovencev. Nekateri delajo in živijo v rudarskih okrajih, drugi v industrijskih, imamo pa tudi take, ki so se kot poljedelci že tam udomačili. Direktor slovenske katoliške misije je g. Nace Čretnik, ki živi v Paržu. Pomagata mu g. Jože Flis in g. Ciril Lavrič. Na vzhodu Francije dalujeta msgr. Stanko Grims in g. Anton Dejak. Prav na jugu Francije ob Sredozemlju je zdaj kapucin p. Jakob Vučina. V severnem kotu Francije v Pas de Calais, kjer se so po prvi vojni naselili mnogi naši rudarji, že dolga vrsto let deluje starosta naših slovenskih izseljenskih duhovnikov monsignor Valentin Zupančič. Na drugi strani tega rudarskega središča pa je področje g. Stanka Kavalarja.

Nemčija

Po drugi svetovni vojni je prišlo v Nemčijo okrog 6000 Slovencev. Njihova središča so: vse Porurje, zlasti Oberhausen in Essen, Stuttgart in München. Direktor slovenskega dušnega pastinstva je dr. Janez Zdešar, ki živi v Porurju. V Poruru sta tudi gg. Ciril Turk in Ivan Ifko. Dr. Franc Fele deluje na področju Stuttgarta, g. Franc šeškar pa v Münchenu.

Belgija

Duhovna skrb za vse Slovence v kraljevini Belgiji leži na ramah gg. Vinka Žaklja in Kazimirja Gaberca. Vseh Slovencev je 2.500. Po večini so rudarji in tovarniški delavci.

Anglija

Onstran Kanala na Britansko otočje so prišli naši rojaki v večji skupini šele po drugi svetovni vojni. Po številu jih je okrog 700 in so razkropljeni po vsem otoku. Oskrbuje jih g. Ignacij Kunstelj, ki stanuje v slovenskem „Našem domu“ v Londonu.

Holandija

V Holandiji so se naši ljudje naselili predvsem med dvema vojnama. Raz-

vilj so deloma slovenska društva sv. Barbare, ki so tudi po tej vojni obnovila svoje delovanje, največ pod vplivom domačega frančiškanskega patra Teotima, ki je postal z ljubezni do njih Slovenec po srcu. Danes Slovence tu — 600 po številu — oskrbuje v dušnopastirskem pogledu g. Vinko Žakelj, ki hodi k njim iz Belgije.

Italija in Avstrija

Za Avstrijo in Italijo je težko dati veljavne podatke. A gotovo živi v obeh državah najmanj 10 tisoč rojakov. Dušnopastirstvo je zanje bolj slabo poskrbljeno. Častna izjema je le Spittal ob Dravi, kjer pastiruje g. Anton Miklavčič. V Italiji se Slovincem posveča zlasti dr. Pavel Robič, ki živi v Rimu. Pomagajo pa mu od časa do časa tudi drugi slovenski gospodje, ki živijo v večnem mestu.

Druge evropske dežele

Zadnja leta je več rojakov prišlo tudi na skandinavski polotok. Norveška, švedska in Finska, po večini protestantske dežele, bi nujno potrebovale slovenskega duhovnika. Ravno tako kliče po slovenskem duhovniku Švica, kjer je več Slovencev, v glavnem služkinje in delavke.

Oznaka

Na dušnopastirskem sestanku, ki se je vršil preteklo leto v Celovcu, je slovenski dušni pastir v Nemčiji, v skupih obrisih povzeto, takole označil življenje in delo naših izseljencev po Zapadni Evropi:

„Verske razmere so dokaj različne. V Holandiji opravijo skoraj vsi velikonočno dolžnost, v Spittalu na Dravi 80, v Angliji 40, v Belgiji 30 odstotkov; drugod precej manj. Najslabše je v Nemčiji, kjer svojo dolžnost opravi komaj 10 odstotkov.

Udeležba pri nedeljski maši je prav tako zelo različna. K slovenskim mašam prihaja v Angliji 60 odstotkov, približno toliko v Belgiji in Holandiji ter v Franciji, kjer so vsaj od časa do časa slovenski duhovniki. Nemčija s 40 odstoki je na zadnjem mestu.

V katoliških organizacijah in društvih tujih fara sodelujejo predvsem staronaseljenci. Od knjig so najbolj razširjene Mohorjeve, od listov pa Naša luč, glasilo Slovencev po zapadni Evropi. Izhaja že 11. leto. Izide desetkrat v letu; tiska se v Celovcu. Posamezna številka ima 20 strani. Odgovorni urednik je dr. Janko Hornböck.

Ovira za močno versko življenje je v nravnem oziru pomanjkanje čuta za skupnost. Dalje enostranska razvitost v materialistično razumnjekarstvo in brezcilnost življenja.

Slovenski šolski tečaji in šole so: ena v Angliji, tečaji verouka v Franciji in slovenski nastopi otrok v Belgiji.

Slovenska domova sta, kot se mi zdi: dva: eden v Parizu, drugi pa v Londonu. Večina rojakov je brez državljanstva; hitro pa se nauče tujega jezika.

2. Severna Amerika

V ZDA je bilo po uradnih podatkih leta 1940, 273.000 ljudi slovenskega rodu. Po drugi svetovni vojni je prišlo tja še par tisoč, kakih 4000 Slovencev. Skupno bo torej z novo rojenimi slovenskimi Amerikanci kmalu 300.000 ljudi slovenskega rodu. Baragova pratika za leto 1952 našteva v ZDA 31 slovenskih župnij, mešanih pa 9, torej več ali manj slovenskih župnij skupno 40. Dejansko pa ni danes, tako je zapisal msgr. Matija Škerbec v reviji „Omnes unum“ 1954., nobene čisto slovenske župnije v ZDA. Drugi rod slovenskih izseljencev raje govori angleško kot slovensko, tretji rod po večini ne razume

slovenskega jezika. Nekako vsaj na zunaj so še najbolj slovenske župnije v Clevelandu sv. Vida, sv. Lovrenca in Marije Vnebovzete.

Koledar Ave Marija za leto 1954 nasteva v ZDA 243 slovenskih duhovnikov; med njimi je okrog 70 novih naseljencev, ki delujejo po ameriških fah. Med Slovenci so v glavnem delovali le rajni škof Rožman, msgr. Škerbec in misijonar Wolbang. Vsekakor veliko dobrega za rojake store duhovniki zgoraj omenjenih treh slovenskih župnij v Clevelandu in pa slovenski frančiškani v Lemontu. V Lemontu zhaja že 54 leto verski list „Ave Marija“. Slovensko in krščansko misel podpira že leta tudi dnevnik „Ameriška domovina“.

Precej razgibano pa je življenje naših rojakov v Kanadi. V vsej Kanadi je okrog 18.000 Slovencev. V Torontu z okolico pa jih cenijo kakih 7000.

Prvi Slovenec, ki je stopil na kanadska tla, je bil misijonar Friderik Baraga. Nekaj desetini jih je prišlo v začetku 20. stoletja. Po letu 1918 so začeli prihajati v večjem številu. Med zadnjo svetovno vojno je slovenske skupine idejno zajela komunistična akcija. Po letu 1948 so novonaseljenci poživali slovensko življenje.

Danes sta v Torontu dve slovenski župniji. Župnijo „Marija Pomagaj“, ki jo je ustanovil dr. Jakob Kolarič, CM, vodi g. Andrej Prebil, CM. Pomagata mu gg. Stanko Boljka, CM, in Tone Zrnec, CM. Župnijo „Brezmadežne sčudodelno svetinjo“ pa vodi superor slovenskih lazaristov v Kanadi g. Janez Kopač, CM, pomaga pa mu g. Franc Sodja, CM. Vsaka izmed teh župnij ima tudi slovensko šolo. Skupno sta imeli po podatkih 270 gojencev.

V francosko govorečem delu Kanade zbira rojake lazarist Jože Časl. Na pa-

SLOVENSKI IZSELJENSKI TISK

Med slovenskimi izseljenci po svetu je sorazmerno veliko tiska.

VERSKI IN NABOŽNI TISK

AVE MARIJA, mesečnik, v Združenih državah.

BOŽJA BESEDA, mesečnik.

v Kanadi

DUHOVNO ŽIVLJENJE, mesečnik, v Argentini

KATOLIŠKI MISIJONI, mesečnik, v Argentini

MISLI, mesečnik, v Avstraliji

NAŠA LUČ, mesečnik, v Zapadni Evropi

OMNES UNUM, revija duhovnikov, v Argentini

OZNANILO, tedensko na 2 oz. 4 straneh, v Argentini

OTROŠKI TISK

BOŽJE STEZICE, mesečnik, v Argentini

KULTURNI TISK

GLAS SKA, štirinajstdnevnik, v Argentini

MEDDOBJE, šestkrat na leto, v Argentini

SOCIALNI TISK

DRUŽABNA PRAVDA, štirikrat na leto, v Argentini

POLITIČNI TISK

AMERIŠKA DOMOVINA, dnevnik v Združenih državah

SLOVENSKA DRŽAVA, tednik, v Kanadi

SVOBODNA SLOVENIJA, tednik, v Argentini

PROTIKOMUNISTIČNI TISK

VESTNIK, mesečnik, v Argentini

cifiški strani kanadske dežele deluje g. Pavel Golia. Med kanadskimi Slovenci tudi deluje dr. Tomec. Tako je vseh slovenskih duhovnikov med rojaki v Kanadi 8. Šest pa jih deluje le med Kanadčani.

V Kanadi izhaja verska revija „Božja beseda“, mesečnik „Slovenska misel“ in „Slovenska država“.

3. Južna Amerika

Največ Slovencev v Južni Ameriki živi v Argentini. V Braziliji je komaj 500 v Evropi rojenih Slovencev, v Venezueli jih je nekaj nad 400, v Čilu in Urugvaju pa po kakih 300.

V Argentini je bilo že pred drugo svetovno vojno okrog 20.000 slovenskih naseljencev. Po večini so bili iz Primorske in Prekmurja, nekaj pa tudi Notranjcev in Dolenjcev. Naselili so se v Buenos Airesu in v bližnji okolici, v Rosariju, Córdoba in manjše skupine

tudi drugod. V cerkvenem oziru je v začetku priložnostno skrbel zanje hrvaški frančiškan p. Ruskovič, nato je za par mesecev prišel župnik Anton Merkun, nato pa za stalno g. Jože Kastelic in za njim g. Janez Hladnik. Nedeljska in praznična služba božja je bila za Slovence na Paternalu in na Avellanedi.

Druga svetovna vojna in komunizem v Sloveniji sta zelo razrahljali versko življenje rojakov v Argentini. Večina je sledila krivim prerokom. Tako je prenehala slovenska služba božja zanje. Razmere med staronaseljenci so se le polagoma zopet izboljšale. Sedaj je od časa do časa zopet slovenska služba božja zanje. Včasih jih pride do 300. Marsikateri izmed staronaseljencev pahlvala Bogu, v bolnišnicah uredi s slovenskimi duhovniki račune z Bogom.

Bolj razgibano pa je versko, kulturno in splošno narodno življenje Slovencev, ki so prišli v Argentino po drugi svetovni vojni.

V Argentino je prišlo od l. 1947 do l. 1949 okrog 5.200 rojakov. Po l. 1949 še kakih 800; tu rojenih je nekako 1.500; drugam je odšlo okrog 200, umrlo pa jih je tudi nekako toliko. Skupno je tako vseh novih Slovencev v Argentini nekaj nad 7000.

Dužnopastirsko skrb nad vsemi Slovenci v Argentini je konzistorialna kongregacija v Rimu poverila g. direktorju Antonu Oreharju. Njemu je v pomoč več duhovnikov. Vsi duhovniki z g. Oreharjem vred pa so obenem zaposleni tudi v argentinskem dušnem pastirstvu.

Redne nedeljske službe božje imajo Slovenci v Slovenski hiši v Buenos Airesu, v Ramos Mejía, v San Justu, v Slovenski vasi, kjer so slovenski Lazaristi zgradili cerkev Marije Kraljice, v San Martinu in v Mendoza. Mesečno ali vsaj od časa do časa pa se še slov.

sv. maše v Rosariju, Córdoba, Mar del Plata, Miramaru, Carapachayu, San Fernando, Barrio San José in Floridi. Za prve petke so na šestih krajih Velikega Buenos Airesa svete ure. Redno se jih udeležuje okrog 500 ljudi. Skoro vsi udeleženci ob tej priložnosti opravijo tudi sv. spoved.

Največji verski slovesnosti sta romanji v Luján, kamor pride nad 2000 rojakov, in v Lourdes. Pomembna je tudi vsakoletna procesija sv. Rešnjega Telesa v Don Boscovem zavodu, velikega pomena pa so nadalje velikonočni obredi in božična polnočnica v Slovenski kapeli.

Vsako leto Dušno pastirstvo organizira zaprte duhovne vaje za izobražence, može, fante, žene in dekleta. Udeležuje se jih okrog 500 ljudi. Pred veliko nočjo pa so po krajih, kjer so slovenske sv. maše, duhovne obnove.

Med rojaki v Argentini je tudi razvito živahno organizacijsko življenje. Med verskimi organizacijami je najpomembnejša Katoliška akcija. Članstvo, ki ga je okrog 250, ima mesečne rekolekcije ter štirinajstdnevne sestanke. Sestanki so po skupinah. Vseh je okrog 30.

Med katoliškimi organizacijami naj omenim: Slovensko katoliško akademsko starešinstvo, Slovensko katoliško akademsko društvo, Slovenska fantovska zveza z odseki v Ramos Mejía, Moronu, San Justu, San Martinu, Slovenski vasi in Mendози Slovenska dekliska organizacija z odseki.

Na kulturnem področju je Slovenska kulturna akcija. Izdala je že več knjig, prireja štirinajstdnevne sestanke. Socialne cilje pa zasleduje Družabna pravda. Zveza slovenskih protikomunističnih borcev izdaja mesečnik Vestnik.

Med svetnimi društvi je najvažnejše Zedinjena Slovenija. To je tudi naše

osrednje, reprezentativno društvo, ki v bratski povezanosti povezuje krajevne domove, ki so: v Ramos Mejía, San Justu, San Martinu, Moronu, Slovenski vasi, Carapachaju, Berazateguiju in v Mendози.

Za versko življenje skrbi naš tisk. V Slovenski hiši, v Dušnopastirski pisarni izhaja mesečnik „Duhovno življenje“ s prilogo „Božje stezice“. Ta priloga je edini otroški list v vsej emigraciji. „Oznanilo“ izhaja tedensko redno na 2 oziroma 4 straneh. Slovensko dušno pastirstvo v Argentini ga v 2000 izvodih brezplačno pošilja rojakom po vsej državi. Slovenski lazaristi pa izdajajo „Katoliške misijone“.

V Slovenski hiši, je poleg kapele, dušnopastirske pisarne in pisarne Zedinjene Slovenije tudi pisarna tednika „Svobodna Slovenija“.

Za slovensko šolsko mladino so po raznih krajih šolski tečajji. V 15 tečajjih je krog 700 slovenskih otrok. Šola je enkrat na teden, mesečno je v večjih tečajjih tudi sv. maša, pri kateri prejmejo skupno sv. obhajilo. Za srednješolce pa je v Slovenski hiši srednješolski tečaj. Letos ga obiskuje 40 do 50 dijakov in dijakinj.

Izredne važnosti sta tudi slovensko bogoslovje v Adroqueju in apostolska šola, v kateri je letos 35 slovenskih fantov, od teh 18 srednješolcev.

Med novonaseljenci je versko življenje še precej na višini, čeprav ne idealno. Velikonočno dolžnost opravi okrog 80 odstotkov rojakov. Slovenskih novih maš je bilo v zadnjih 15 letih 42. številni — 27 od 42 — so v bogoslovje vstopili še pred prihodom v Argentino. Deklet pa je vstopilo v razne samostane, mislim da, 20.

Za pomoči potrebne rojake skrbi v glavnem Vincencijeva konferenca, ustanovljena dušnega pastirstva; trudijo pa se,

tudi Socialni odsek Zedinjene Slovenije in Karitas ter Zveza slovenskih protikomunističnih borcev.

Kratko: V Argentini je med novonaseljenci precej dobrega, a to nas ne sme zapeljati. Precej je tudi trnja, zlasti seveda med staronaseljenci, ki imajo nekaj svojih Domov, še trije pevski zborni, tri pomembne organizacije, a povsod malo narodne zavednosti in globoke vere.

Ostale dežele

V Čilu je okrog 300 Slovencev. Največ jih je v prestolnici države, Santiago. Tu je tudi njihovo središče. Zbirata jih ter zanje skrbita, kolikor je pač možno, g. Martin Maroša in s. Vincencija Kaplja. Vez med njimi je list „Oznanila“.

Komaj 500 v Evropi rojenih Slovencev je raztresenih po Braziliji. V Sao Paulo imajo mesečno sv. mašo, katera se udeležuje od 30 do 60 rojakov.

Na materinski dan in ob Miklavževanju pa pride do 120 Slovencev skupaj. Duhovno zanje skrbita gg. Alojzij Ilc in Ludvik Ceglar.

V Venezueli so se naši ljudje naselili šele po zadnji svetovni vojni. Največ jih je v Caracasu. Po vsej državi pa jih je nekaj nad 400. Med njimi že nekaj let deluje g. Janez Grilc. Sv. maše se udeležuje okrog 30 rojakov. Ob raznih prilikah pa pride skupaj tudi nad 100 rojakov.

Tudi v Urugvaju pravijo, da je okrog 300 Slovencev. Slovenskega duhovnika nimajo, odkar je umrl g. David Doktorič.

Kontinent zase je Avstralija. Tudi tja so zadnje desetletje prijadrali Slovenci. Sodijo, da jih je že 8000. Razkropljeni so po vsem otoku. Duhovno zanje skrbe predvsem slovenski frančiškani. To so: p. Bernard Ambrožič, p. Odilo Hanjšek, p. Valentin Bazilij. Pomaga pa jim tudi: dr. Janez Mikula.

P. Ambrožič izdaja mesečnik „Misli“. 1. maja 1960 so otvorili Slovenski dom v Melbournu.

Sklepna misel

Med slovenskimi izseljenci po svetu je veliko idealnih delavcev. Marsikaj dobrega naredi. In to zastonj. A ker je tako obširno polje, ker so tako velike potrebe, zato je potrebno, če nečemo utoniti v versko mlačnem narodno tujem okolju, da se povečajo vrste delavcev, zlasti duhovnikov — izseljenških misijonarjev in tudi laikov. Več jih mora biti. Slovenski duhovnik mora biti povsod tam, kjer so slovenski ljudje. Med vsemi pa mora biti močna vez. Velika povezanost mora biti zlasti med rojaki v eni državi. Vse malenkostne reči se morajo podrediti cilju, ki je: „Sveta vera bodi nam luč, materin jezik pa ključ da zveličavne narodne omike“.

A. S.

Alojzij Ilc

SPOLNA VZGOJA

Pred menoj leži pismo. „Abiturient“ je vanj nainizal vrsto misli... Rad bi se spustil z njim v pogovor, vendar „Anketa“ čaka... In prav danes bomo načeli v zadnjem delu Ankete problem, ki vznemirja tudi njega. Zato naj ne zameri, če bo njegovo pismo šlo za mesec ali dva v predal. Naj se ne boji, misli miso padle v koš.

Poglavje o spolnih problemih je bilo stavljeno v Anketi na zadnje mesto, ne ker bi mislili, da je najmanj važno ali le nekak privesek Anketi, temveč iz prav nasprotnih razlogov.

Tisk, film, televizija so predmeti, ki obdajajo mladega človeka, vplivajo manj od zunaj. Pisati o teh problemih je razmeroma lažje prav zato, ker so izven nas. Spol pa nosimo v sebi, in govoriti o tem danes tako izrabljennem nagonu pomeni govoriti o sebi, o svojih najbolj osebnih problemih. To pa ni lahko. Kot najtežje, je bilo poglavje o spolni vzgoji postavljeno na konec. Je bilo vprašanje umestno?

Sodite po odgovorih!

1. Ali misliš, da je spolna vzgoja potrebna? Je bilo prvo vprašanje. In koj tu se mnenja razcepijo. „Njuna.“ Prepotrebna,“ odgovarja 75%, medtem ko 25% soglaša „Za naša leta še ne!“

Prav je, da pojasnimo, da je starost anketarjev resda neenaka, vendar ima najmlajši nad dvanajst in najstarejši manj od sedemnajst let.

2. Ali se ti zdi, da je mogoč srečen zakon brez tozadevne priprave in vzgoje?

Odločno nemogoče — 40%; verjetno ne 30%; je mogoče 15%; ne vem. 15%.

Odgovori so suhi, odločni. Le eden tehtno pristavlja: „Priprava obstoja vedno, le da je večkrat „cestna“. Na žalost dobi tu največ tisti, ki prvi pride.“

L. 1927 je nekdo izračunal, koliko zakonov je v ZDA. Koliko bi mislili, da jih je? ... Deset milijonov! Deset milijonov zakonov! Verjetno ni na vsem svetu človeka, ki bi jih v vsem svojem življenju utegnil vsaj enkrat prebrati; niti vseh naslovov morda ne. Po drugi strani pa spet ni na svetu dežele, kjer bi se dnevno zagrešilo toliko zločinov, toliko umorov, toliko grozotnih ropov kot ravno v ZDA, kjer je namreč petnajst tisoč umorov na leto in vrednost ukradenega doseže 4 milijarde dolarjev.

Kakšna razlika: deset milijonov zakonov, pa vendar strahotni prestopki in zločini; na drugi strani pa: deset kratkih stavkov, deset božjih zapovedi, pa srečno in človeka vredno življenje (seveda, če se jih spolnjuje!).

RECEPTI ZA DUŠO

Posveti vsakdanje malenkosti.

Če si v posvečujoči milosti božji, so vsa tvoja dejanja, ki niso v nasprotju z božjo postavo, povzdignjena v božji red in zaslužijo nadnaravno plačilo.

Dober namen je duša
tvojih dejanj. Opravljaljaj
vsa dobra dejanja iz lju-
bezni do Boga, vse delaj
za Boga.

Že takoj zjutraj na-
pravi dober namen.

Ni treba velikih, iz-
rednih dejanj; dober na-
men bo povečal vrednost
tvojih navadnih, vsakda-
njih dejanj.

Kar delaš, delaj dobro.
Opravi svoje delo v sta-
nju milosti, iz vsega
srca, s sinovsko željo,
ugajati svojemu nebeške-
mu Očetu.

TAKO GOVORIMO

Šlana je neusmiljeno
požgala lepo obetajočo
torto, ne s pšenico. Vse
kaže, da me je letos Bog
pošteno udaril!“

Po tej nesreči so mo-
gočnjaka, gruntarja
vprašali:

Že v tem kratkem komentarju je snovi za cel vzgoj-
ni program! Priprava obstoja vedno...

3. Ali misliš, da je krščanska morala 100% izved-
ljiva?

Ne! — odgovarja 40%; težka, a izvedljiva — je
zapisalo 30%; ostalih 30% na vprašanje — molči.

Dva od onih, ki ne verjamejo, da je življenje po za-
povedih mogoče, svoje mnenje utemeljujeta takole:
„Pač ne verjamem v svetnike, hočem reči v rojene.“
Pravi prvi in nadaljuje: „Krščanska morala je nekaj,
kar je potrebno vedno graditi in paziti. Je izvedljiva, v
kolikor to dopušča človeška narava, ki je pa silno šibka.
Mislim pač na 100% izvedljivost.“

Drugi pa piše: „100%? Kolikor jo jaz poznam, ne!
Kajti če bi bila, bi se dalo živeti, ne da bi se pregre-
šili zoper šesto zapoved. To pa je za normalnega fanta
skoraj nemogoče. Ne pozabimo namreč, da je greh zoper
šesto zapoved, ne le spolno občevanje samo, temveč
tudi še kaj drugega, kakor na primer masturbacija, ne-
čiste misli, sanjarjenja in želje. Mislim, da je težko
najti fanta, ki ni nikoli, niti za trenutek padel v
grešno — če že ne dejanje — pa vsaj mišljenje in
poželenje.“

Odgovori so občudovanja vredni — predvsem, ker
so odkritosrčni. Verjetno se anketarjem ni sanjalo, da
so kljub svojim na videz krivoverskim „Ne“, silno
blizu Resnice in potemtakem tudi krščanske morale.
Kajti zapovedi resnično ni mogoče izpolnjevati, krščan-
ska morala je resnično utopija — brez božje pomoči
— brez nadnaravnih sredstev, brez Kristusa.

Krščanska morala — brez krščanskih nadnaravnih
sredstev — ni mogoča. Zato so odgovori v naravnem
redu pravilni.

„Težka, a izvedljiva,“ menijo nekateri, a se motijo,
če mislijo, da jo bodo izvedli sami. Govoriti o 100%
izvedljivosti z lastno človeko močjo in voljo, je na-
puh, naivnost ali nevednost.

„Ne verjamem v rojene svetnike!“ zveni brez-
versko. V resnici je le po svoje izražen nauk o izvirnem
grehu. Nihče ni rojen svetnik, četudi smo vsi oklicani,
da bi bili. Biti svetnik je posledica boja, in sodelovanja

z milostjo. In naslednji stavek... „Krščanska morala je nekaj, kar je potrebno večno graditi in paziti,“ ali ni le drugače izražen svetopisemski: „Kdor stoji, naj gleda, da ne pade.“ mar ni v skladu z najbolj pristnim krščanskim gledanjem na človeka? In vendar je pisan v nekakem revolucionarnem klubovanju. Zakaj?

In ali ni strah pred šesto zapovedjo, ki veje iz drugega odgovora, tudi morda posledica nepoučenosti? Ni mogoče biti popoln, fantovska narava je premočna... premočna celo za Boga?

Napisana mnenja so gotovo sad razmišljanja in bojev. Veliko je resnice v njih, a še več je zmedenosti. Resnica je bolj čutena kakor zaumeta. In kako naj bi bilo drugače?

Kdaj govorimo o problemih spolnosti morale, greha in kreposti z našo mladino odkrito in jasno, kakor si ona želi in kakor je govoriti treba?

Pa preidimo na naslednje vprašanje!

(Dalje v naslednji številki)

Zbral Žarko

POGOVOR O NARAVI

A: Eden važnih vzgojnih sredstev je narava.

B. Spomnim se, kako smo se kot otroci kopal v jezeru in nabirali pod kamni kaplje ter jih pekli. Ali kasneje, ko so v jeseni postajala drevesa rumena, rdeča, končno je listje odpadlo, vse ozračje pa je dišalo po dimu. In zima: kako je vse postalo kakor pravljlično, pokrito s svojim belim kožuhom.

A: Za mnogo smo prikrajšani v tujini, res. A tudi tu je treba iskati stika z naravo. Za otroke je to velikega pomena.

B: Kako to storiti v mestu, kjer je asfalt in cement prepodil živo življenje in kjer je med stenami mogoče videti le za predpasnik neba?

A: Imate prav. Pustiva za kasneje, kako dati otroku v mestu stik z naravo. Prej kot to se mi zdi prav, zavedeti se velike važnosti tega stika.

B: Mislite, da kdo dvomi o tej važnosti?

A: Mislim, da se marsikateri starši ne zavedajo važnosti, ker nanjo ne mislijo.

„Kako bo kaj s trgatvijo in žetvijo?“

„Eh, nič ne bo, ne s pšenico. Vse kaže, da me je letos Bog pošteno udaril!“

Naslednje leto je zemlja izredno bogato obrodila. Isti kmet žari od sreče ob polnih kaščah pšenice in sodih vina.

„In letos? Kako kaj?“ ga zopet vprašajo.

„Še kar dobro, ne morem se ravno priževati. Sem pa tudi garal od zore do mraka kot črna živina,“ samozavestno odgovarja, da mu pri tem ponos kar vidno širi prsa. Kot bi rekli: „Lansko leto, ko je šlo vse po zlu, — me je Bog udaril, letos, ko je vse v redu, je pa — moja za-sluga!“

NAGROBNI SPOMENIK

Henrik VIII. je po odcepitvi od Cerkve začel kruto preganjati katoličane. Neki Anglež je tedaj raje zapustil svojo domovino, kot da bi odpadel od vere. V nagrobni spomenik so mu vklešali to-le pohvalo: „Tukaj počiva Robert Pechan, katoliški Anglež, ki je ob odpadu Anglije od Cerkve zapustil svojo domovino, ker v njej ni mogel živeti brez vere; prišel je v Rim in umrl, ker tu ni mogel živeti brez svoje domovine.“ Da, ljubimo domovino, ker je brez te ljubezni življenje skoro nemogoče; in ker smo kristjani, ne moremo živeti brez edino prave vere.

B: Kdo ne ve, da zdravi zrak v prosti naravi napolni pljuča, kri postane zdrava, srce utripa krepko, lica zagorijo, zraste pogum, pa tudi tek za jed.

A: Pa ni samo to. Zbudi se čut za opazovanje. Duša prejema brez presledka nove vtise, ni mesta za lenobo in naveličanost. Tudi plemeniti se duša: čustvo najde celo vrsto priložnosti, da čuti veselje in občudovanje. Pripravlja se zdrav pogled na svet in na življenje, ki bo vplival ugodno na voljo in značaj.

B: Nikdar ne bom pozabila, kako smo pozimi trosili ptičkom na okna drobtine, potem smo pa izza ledenih rož na šipah opazovali male vrabčke, kako so prihajali ponje.

A: Stik z živalmi. Prijateljstvo s psički, nalivanje mleka muci, paznja na kanarčka, vse to otroka veseli. Ko zraste, opazuje psihologijo živali. Opazi, da imajo različne živali različen značaj.

B: Pes in maček sta zelo različna, res je: prvi se bolj naveže na osebo, drugi pa na hišo.

A: Opazi, da tudi živali občutijo veselje, žalost, „kdaj so storile kaj slabega“, hvaležnost, a le do neke mere.

B: Tudi žuželke otrok opazuje. Vidi, da so muhe, pajki in komarji zelo zanimiva bitja. Kolikokrat smo čakali, kako bo pajek ujel v svoje mreže žrtev in jo požrl, pa še prej, kako čudovito plete svojo mrežo. Za otroka je komaj kaj moglo govoriti zgovorneje o Bogu, kot prav pajkova mreža.

A: In življenje v kokošnjaku. Kako je otrok vesel, ko opazuje kokljo s svojim piščeti ali če račke plavajo po vodi in koracajo za svojo mamo.

B: Starši morajo paziti, da otroci ne ravnaajo grdo z živalmi. Posebno fantiči radi stikajo za gnezdi.

A: Vrčiček bi vedno moral biti pri hiši. In na vrtu kot za otroke z velikim kupom peska. Večjim pa bi morali dati nalogo, obdelovati kos vrta. Kako lepo morejo starši poučiti otroke o razvoju življenja, ki priklje iz navidez mrtvega semena. Rože, čebele z nabiranjem medu, kraljiček, sadovi.

B: Tudi na vrtu je mogoče opazovati živalski svet: mravlje, gosence, krte, ptičke...

A: Sedaj pride vprašanje: kako nuditi otrokom v mestu vsaj nekaj stika z naravo.

B: Odgovor je že dan: v danih možnostih poskrbeti za vse, o čemer sva se pogovarjali. Pa še za sprehode v parke, ven v prosto naravo, poleti na počitnice v gorah in ob potoku. Nekaj tega sveta more vsakdo svojim otrokom poskrbeti. In ga mora poskrbeti.

B. R.

MATI, UČI ME MOLITI!

Ko si pripovedovala otroku o Bogu, kako je ustvaril nebo in zemljo, svet in vesoljstvo, je otrok že dobil vsaj medel pojem o božji vsemogočnosti in veličini. Vsemogočnost je ena izmed božjih lastnosti, po katerih spoznavamo Boga in njegovo delovanje. Božjih lastnosti je več. Katekizem jih našteva kar dvanajst. Bog je večern, nespremenljiv, neskončno moder, svet, pravičen, usmiljen itd. Za otroke je pa najvažnejša in najpomembnejša božja lastnost, da je Bog povsod pričujoč, ter da Bog vse vidi in vse ve. Zakaj, ako se bo otrok vednoavedal, da ga Bog povsod vidi in sliši, ga bo ta misel odvrnila od marsikaterega napačnega koraka in grešnega dejanja.

Pojasni zato otroku najprej to zveličavno resnico, da je Bog povsod pričujoč, v nebesih in na zemlji. Pred ljudim psom otrok lahko zbeži v zavetje, tudi pred početovo šibo se mu včasih posreči zbežati, a pred Bogom se ni mogoče skriti nikamor. Naj bi šel kdo ve kam, v temni gozd ali bi se skrtil v temno klet, Bog je tudi tam navzoč. Ker je Bog povsod pričujoč, vidi vsa naša dejanja in sliši vse naše besede. Ker je Bog vseveden, ga tudi prevarati ne moremo. Ljudi lahko prevaramo, če se jim zlažemo, ker ljudje niso vsevedni, Boga nalagati in prevarati ni mogoče.

Da boš vcepila otroku globoko v dušo misel na božjo pričujočnost, mu povej kako lépo poučno zgodbico, ki si jo bo otrok zlahka zapomnil. Ako ne veš druge, mu povej tole:

Tonček in Majdica

Nekoč sta živela bratec in sestra, Tonček in Majdica. Njuni starši so stanovali v mestu, kjer so bile visoke hiše. Njihova hiša je stala ob zelo prometni ce-

ZAPOSTAVLJENA

Starejša žena pripoveduje: „V družini nas je bilo šest deklet. Meni je bilo tri leta in pol, ko smo dobili sedmega otroka, bil je težko zaželeni fantek. Še danes vidim babico, kako me trdo postavila na peč in rekla: „Zdaj bo tvoj prostor za pečjo; zibelka bo za kralja, ki smo ga zdajle dobili.“ Te besede in opisana slika so mi še zdaj v spominu, kakor da bi bilo vse to danes. Starejša sestra mi je pozneje povedala, kako sem jokala, se kujala, ugovarjala in se branila s tem, da sem odklanjala hrano in silila v mehko zibelko. Mama so bili vsi srečni in zagledani v težko pričakovanega sinčka in s tem sem bila jaz, prej najmlajša, pozabljena. Nekoč pa, ko ni bilo mame doma, sem vzela štiri mesece starega iz zibelke, ga postavila za peč na trdo slamnjačo, ki je bila tedaj moja posteljica, sama pa sem legla v mehko zibelko in mirno zaspala. Ko so se mati vrnili s polja, so stopili k zibelki, da bi vzeli otroka in ga nahranili, a v zibelki sem bila jaz, fantka pa nikjer. Silno so se men-da prestrašili, v tistem pa ga že zagledali na

trdi slamnjači za pečjo. Kako je bilo potem, vem samo to, kar mi je povedala sestra. Mama me je oštela in natepla, jaz pa svojega brata od takrat sploh nisem več marala. Kadar sem le mogla, sem iz stekleničke popila sladki zdrob, samo da bi „prej umrl“. Drugi spomin na brata je že vesel. Ko mi je bilo pet let, mi je dal pol lectovega konjička, ki so mu ga mama prinesli iz mesta; zelo lep je bil, ves poršan in popisan. Od takrat naprej sva si bila prijatelja. Nič več mu nisem bila „nevoščljiva“, ker je dobil vedno slajšo kavo, večji kos kruha ali potice, bolj zabeljeno kot jaz, saj je vse z menoj delil.

Tak odnos je bil do brata. Drugačen pa do matere. Še kot otrok sem opazila, da so bratu marsikaj odpustili, kar so meni v zlo šteli; da je on marsikaj smel, kar so meni prepovedali; da je bil v bolezni deležen večje skrbi, mene pa da je bilo „manj škoda“; za isto stvar, ki sva jo skupaj zagrešila, sem bila jaz tepena, on nikoli. Za vsako delo, ki ga je on naredil, je bil pohvaljen, mene so prezrli; jaz sem bila pri materi „nič“, on

sti, po kateri so venomer švigali avtomobili in druga vozila. Mnogo neprevidnih otrok je že postalo žrtev nesreče. Nekega dne je morala iti mati k zdravniku. Ker ni bilo drugega doma, je pred odhodom otrokoma strogo zabičala: „Otroka, vidva ostanita lepo doma in se igrata. Glejta pa, da ne bosta hodila na cesto! Ostanita v sobi in pridna bodita, se bom kmalu vrnila!“

Otroka sta najprej pojedla kruh s surovim maslom, ki ga jima je dala mati pred odhodom. Nato sta se igrala železnico, zatem sta zidala hišo, metala žogico in še in še. Pa se je Tonček kmalu naveličal iger. Ker ni vedel, kaj bi počel, se je domislil pečiva in sladkarij v shrambi. Prostodušno je rekel sestrici:

„Veš kaj, Majdica, danes si pa lahko privoščiva kaj sladkega v shrambi, saj matere ni doma!“

„Toda, Tonček, Bog naju vidi iz nebes, žalosten bo, ako ne bova pridna,“ ga je posvarila Majdica.

„Potem se pa pojdi drsat po stopnicah, boš videla, kako je to zabavno. Videl pa naju nihče ne bo, ker sedovih ni doma,“ je dopovedoval Tonček svoji sestrici.

„Toda, Tonček, mama nama je vendar prepovedala hoditi ven iz sobe. Ljubi Bog vidi tudi na stopnicah. Bog vidi vse, Bog vidi tudi tam, kjer ni nikogar.“

Nekaj časa je Tonček premišljal, kaj naj stori, nato pa predlaga:

„Potem pa pojdiva dol v klet, tam so spravljena najboljša jabolka. Tam ni nobenega okenca in Bog naju v temi ne bo mogel videti.“

„Motiš se, Tonček,“ ga zavrne Majdica, „Bog vidi tudi skozi zaprta vrata in skozi najdebelejši zid. Bog vidi tudi v največji temi, pred njim ni mogoče skriti ničesar.“

„To je pa res bridko,“ je zagodrnjal nevoljno Tonček, „ko si ne moreš prav ničesar prijetnega privoščiti, ne da bi te videl Bog.“

„Da, da, Tonček, mu je Majdica resnobno rekla, „hudobni ne smemo biti nikdar in nikjer, ker Bog vse vidi. Bog je videl zdaj tudi tvoje slabe želje v tvojem srcu, ko si nameraval skrivaj vzeti sladkarije.“

„Ali misliš, da res?“ vpraša nekam v strahu Tonček.

„Da, prav zares! Bog vidi tudi v srce, on ne vidi samo naših dejanj, marveč vidi tudi misli in želje. Pa ne samo slabih misli, ampak tudi dobre sklepe. Zato

Je sedaj, ko sva se premagala in nisva ravnala proti materini prepovedi, naju Bog vesel in naju ima rad," potolaži Majdica svojega bratca.

„Če je pa tako, potem je pa najbolje, da smo vedno pridni, da nas Bog ne bo kaznoval," reče Tonček. Vesel je bil, da je prišel do novega spoznanja, da Bog vse vidi in vse ve, in da se greh delati ne sme.

Božje oko

Draga mati! S to ali s kako podobno zgodbo boš svojemu otroku vcepila v srce zavest, da ga božje oko vedno gleda. Nekdaj je imela skoro vsaka krščanska hiša na steni pomembno sličico, ki je predstavljala božje oko. Ob pogledu nanjo se je vsakdo takoj zavedel, da ga gleda božje oko iz nebes. Ta misel je za otroka najboljše sredstvo, da se bo bal božje kazni. Ako n'raš te slike v hiši, jo pa skušaj stisniti v otrokovo dušo. Ob njej bo dobil otrok občutljivo vest, saj ga bo „božje oko odvrčalo od vsake nevestnosti in od vsakega slabega dejanja.

Vedi, draga mati: čim bolj občutljivo vest bo imel tvoj otrok, tem laže ga boš vzgajala in vodila po poti krepostnega življenja. Če mu boš že v mladosti vcepila v srce čut za vestnost, si mu dala predragoceno imetje za življenje.

Napisala slovenska mati

Kapela Marije Goretti v Nettuno — Italija

pa „vse“, zanj so imeli vedno čas, zame nikoli.

Vse to me je grenilo; in dasi sem bila mamine ljubezni zelo lačna, sem se zaprla vase, se pričela mamini odmikati in si že kot ljudskošolski otrok ustvarila svoj svet, delala samostajne načrte za prihodnost, ki so se vsi stekali v eno samo misel: saj mama me nimajo radi in me najbrž nikoli ne bodo imeli, jim nič ne pomenim, zato od mame čimprej stran, čimprej od doma med tuje ljudi, saj mama me tako ne bodo nikoli pogrešali, nikoli se jim po menj ne bo stožilo.

V letih, ko bi bila mater najbolj potrebovala, ni bilo med nama nobene vezi, nobenega zaupanja. Nič ji nisem imela povedati, ničesar jo vprašati, o ničemer se z njo pogovoriti. Šla sem od doma; ni me zadrževala, bolečina, ker sem jo še vedno rada imela in si še vedno želela njene bližine. Trdo življenje sem imela v svetu in skoraj ob vsaki preizkušnji mi je misel poiskala mater, tedaj že pokopano, in vselej sem si rekla: Morda bi bila šla moja pot drugam, mogoče bi bila bolj srečna, če bi bil moj odnos do matere v mladosti drugačen.

V devetnajstem stoletju so vladali ljubljansko škofijo tile škofje:
Anton Kavčič, Avguštín Gruber, Anton Alojzij Wolf,
Jernej Widmar, Janez Pogačar in kardinal
Missia. Berite!

Ljubljanski škofje v preteklem stoletju

Plemstvo se je zlasti z grofom Herbersteinom slabo izkazalo za tako visoke funkcije, kot jih opravljajo škofje. Tudi plemiških duhovskih poklicev ni bilo več toliko, kot v baročni dobi, saj je bilo drugih visokih služb vedno več. V dobi prosvetljenstva, to je proti koncu 18. stoletja, se je čimdalje bolj razvijalo šolstvo in je ljudsko šolstvo, pa deloma tudi srednje, prišlo v kompetenco duhovščine in škofov, odnožno posebnih škofijskih konzistorijev. S preobrazbo župnij in povečanjem škofij je zelo narastlo uradniško delovanje škofov. Saj je treba priznati, da je na tem polju rodilo jožefinsko reformno gibanje prav ugodne posledice. Kakor je imela Avstrija in z njo Kranjska še kmečko podložništvo, je bil slovenski kmečki človek vendar najštevilnejši in s tem tudi najvažnejši vernik; znanje slovenščine je bilo kljub vsem težavam, v katerih se je naš jezik še nahajal, za škofa čim dalje bolj potrebno. Tako smo že brali, da je znal slovensko in se zavzemal za slovenski prevod sv. pisma nadškof Brigido.

Po Brigidovem odhodu iz Ljubljane je postavila vlada (v cesarjevem imenu) spet plebejca, nekaj morda zato, ker Ljubljana ni bila več nadškofija in niti škof ni imel več naslova knez. Moramo pa reči, da so bili prvi trije neplemiški škofje pred vsem uradniki

in se je njihovo škofovanje tekorekoč izživljalo v visokem uradniškem delu.

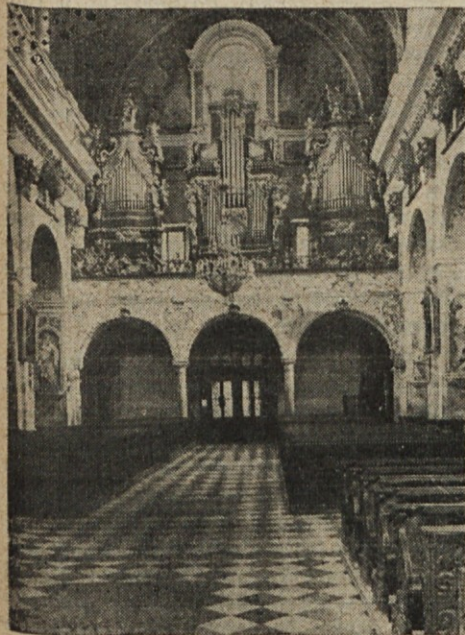
Trije škofje — uradniki

Prvi škof — neplemič je bil sedaj Idričan Anton Kavčič (1807—1814). Bil je učenec jezuitov in zato janzenistom ne posebno ljub. Janzenizem (prim. dr. Jakličevo knjigo o Baragi!) in jožefinizem sta namreč imela tudi med duhovščino precej pristašev. Bil je Kavčič že 63 let star, ko je zasedel škofijsko mesto in še bolehen po vrhu. Država je bila pa takrat takorekoč stalno v vojski in vojnih razmerah, od leta 1809 pa Kranjska še pod francosko upravo (Ilirske province). Pod Francozi je prišla k prejšnjim težavam še ta, da so uvedli civilni zakon, kar je delalo škofu velike skrbi. Vse to je Kavčiča oviralo, da ni mogel razviti kakšne posebne delavnosti

Tudi njegov naslednik Avguštín Gruber (1816—1824) je bil neplemič, dasi Nemeč, Dunajčan. Priznati pa mu je treba, da se je takoj pričel učiti slovenščine in se je je dobro naučil. Dasi sam ni bil janzenističnega duha, je bil proti janzenistom precej popustljiv. Rad je zahajal med ljudi, posebno pa je bil velik mladinoljub. To je kazal že v občevarju z otroki, posebno pa v šolskem vprašanju. Šolstvo je podpiral in dvi-

gal; glede slovenskega šolstva je prepustil slovenskemu škofjskemu konzistoriju vse odločevanje, kolikor je bilo v njegovi moči. Duhovnike, ki so se odlikovali v dušnem pastirstvu, je po možnosti vnaprejal in je z njimi zasedel tudi skoraj ves stolni kapitelj, tako da sta v njem ostala samo dva plemiča. Iz Ljubljane je Gruber odšel za nadškofa v Salzburg.

Kot že svoj čas Tekstor Glušiču in Tavčarju, tako je tudi Kavčič pripravljaj pot svojemu idrijskemu rojaku Antonu Alojziju Wolfu (1824—1859), ki je za Gruberjem zasedel ljubljanski škofijski prestol. Pod Kavčičem je bil vodja škofijske pisarne. Po odhodu Francozov je postal šolski nadzornik,

Kor v ljubljanski stolnici

nato šolski poročevalec gubernija v Trstu, torej dobro pripravljen za uradniško delovanje, kar je prišlo Wolfu prav. Ko je bil imenovan za ljubljanskega škofa. Pod njim so dobili ljubljanski škofje spet knežji naslov.

Wolf je bil v prvi vrsti uradnik. Naravnost neverjetno je, kakšen obseg imajo njegova pismena navodila podrejenim župnikom; pisani so koncepti sicer v nemščini, ampak zvezali bi jih lahko v mnogo debelih knjig. Po truda-polnem dnevnem delu se je škof rad vsedel malo k igranju kart. A ne samo uradniški posli so bili značilni zanj. Dosegel je, da se je iz verskega zaklada (v glavnem premoženje razpuščenih samostanov) vzdrževalo odsej po 80 bogoslovcev namesto prejšnjih 50. Da da bi se pa duhovski naraščaj že prej pripravljaj, se je na njegovo pobudo in z njegovo gmotno pomočjo ustanovilo deško semenišče „Alojzijevišče“, ki je bilo tudi za necerkveno slovensko kulturo nad vse pomembno. Po škofovi smrti je postalo „Alojzevišče“ njegov glavni dedič.

Čeprav se je v družbi osebno Wolf najraje sestajal z ljubljansko nemško aristokracijo, je vendar zelo zaslužen tudi za slovensko slovstvo. Na svoje stroške je prevzel prevod novega svetega pisma, poleg tega je prevzel finančno breme natisa velikega nemško-slovenskega in slovensko-nemškega besednjaka. Vodil je vestno vizitacijo župnij in pričel izdajati v tisku svoja pastirska pisma.

Knezoškof Wolf je bil sodobnik našega pesnika Prešerna. Med njima sicer ni bilo ožjega, vidnega osebnega stika, pač pa se nanaša deloma na Wolfa nemška Prešernova zbadljivka:

Zwei Gelehrte Laibach hat besessen;
Den einen hat der Wolf, den anderen
die Sau gefressen. (1)

Prvi je bil bogoslovni profesor, orientalist dr. Jaka Zupan, bohemski človek, včasih meječ na duševno nenormalnost, za kar je šel v neki celovški samostan, po Wolfovih navodilih. Naj navedem le eno zgodbo: Wolf je poklical nekoč Zupana k sebi na razgovor. Profesor je bil baš v zelo zamaščeni suknji in je šel kar takšen tja. Škof ga je pokaral, da se v taki suknji ne hodj k škofu, nakar se je dr. Zupan obrnil in odšel. Pozneje si je knezoškof mislil, da je bil morda le prestrog in je mnogo študiral. Povabil ga je, naj še enkrat pride. Dr. Zupan je ob povabilu vzel iz omare boljšo, čisto suknjo in jo izročil slugi, naj jo odnese škofu. „Pa se naj presvitli z njo pogovarja, če mu je za suknjo več, kot za tistega, ki v njej t'či.“ Drugi, ki ga je požrla „die Sau“, je bil Matija Čop, ki je v Savi utonil.

Učeni Widmar in liberalni Pogačar

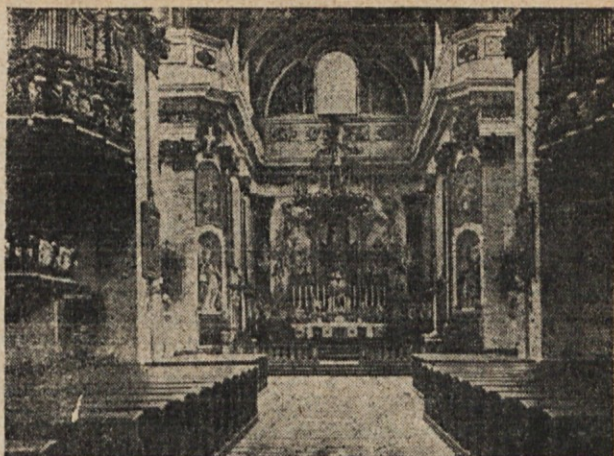
Imenovanje in posvetitev naslednjega škofa sta se nekoliko zavlekla, tako da je škof dr. Jernej Widmar nastopil svoje škofovsko mesto šele sredi naslednjega leta (1860—1875). Prej je bil naslednik dr. Jake Zupana v ljubljanskem bogoslovju, nato dvorni kaplan, učni vodja v dunajskem Avguštinju, kjer je svojčas tudi dosegel svojo doktorsko čast. Pred imenovanjem za škofa je bil ljubljanski častni kanonik. Škofijo je vladal petnajst let, nato je šel v pokoj v svoj rojstni kraj Kranj in tam umrl l. 1883. Kakih velikih del Widmar ni ustvaril. Tudi za uradniške posle se ni brigal s tisto vnemo kot njegovi predniki. Bil je najrajši sam in je mnogo študiral. Zlobni jeziki so pravili, da vlada škofijo njegova sestra Urška, ki pa je vodila le škofovo gospodinjstvo. V Kranju je našel potem

svoj mir, v katerem je lahko nemoteno študiral.

Dr. Janez Zlatoust Pogačar je bil doma v breznški fari na Gorenjskem, katere okoliščina je dala potem še dva ljubljanska škofa (Jegliča in Vovka). Pod Wolfom je bil ravnatelj Alojzevišča, potem pa bogoslovni profesor za dogmatiko. Poudarjal je, da mora biti duhovnik tudi filozofsko, zgodovinsko in naravoslovno podkovan, sam se je pa poleg v teh vedah izpopolnjeval tudi v jezikih. Bil je sploh naudušen za pouk in šolo in ga je že Wolf imenoval za šolskega nadzornika. Izdajal in urejeval je dva verska lista, enega slovenskega in enega nemškega. Bil je navdušen narodnjak. L. 1869 je spremljal škofa Widmarja na vatikanski cerkveni zbor, kjer se je zelo intenzivno udeleževal raznih posvetovanj. Po povratku v Ljubljano je postal stolni prošt Pogačar, vnet za kulturni napredek in velik narodnjak; bil je med ustanovitelji Matice Slovenske. V Matici so nekoč nastopili Staroslovenci zoper njega, Mladoslavenci so se pa zanj potegnili. To je menda vplivalo, da je ostal vedno pristaš Mladoslavencev in to je pač vzrok, da je veljal Pogačar za „liberalca“, dasi so postali Mladoslavenci šele pozneje to, kar so se pri nas imenovali liberalce.

Cesar ga je imenoval za ljubljanskega škofa l. 1875. Že v prvem pastirskem listu je poudaril potrebo po vsestranski izobrazbi. Smatral je, da nevodobna šola vendar ni tako zelo ločena od Cerkve, da med njima ne bi bilo moč sodelovanje. Duhovnik mora hoditi v šolo in tam učiti. Zaradi narodnostnega prepričanja so kranjski Nemci in nemškutarji zelo ostro nastopali proti škofu. Še iz svoječasnega spora v Matici je razložljiv njegov nastop proti duhovniku — politiku K. Klunu,

*Glavni oltar
v ljubljanski stolnici,
v kateri bodo v maju
velike slovesnosti
ob priliki 500-letnice
škofije*

ki se je naslanjal na izumirajoče Staroslovence, Pogačar je Kluna suspendiral, to pa ne v soglasju z Mladoslovenci. Ustanovil je tudi uradni škofijski list. Škof je bil izredno sangviničen značaj in zato večasih hitri ukrepi. Vodil je dobro organizirane pastoralne konference, uredil je novo poslovanje dekanov, izdal sodoben obrazec za izpraševanje ženinov in nevest, zahteval od duhovnikov, da morajo še dvanajst let po nastopu duhovniške službe vsako leto obravnati kako teološko vprašanje. V Ljubljano je poklical gg. lazarste. Odločno je pospeševal nadaljevanje Welfovega slovarja, pri čemer je forsiral Fr. Levstika, ki ga je Widmar zaradi „počasnosti“ odstavil. Pogačar je bil prepričan, da je Levstikova počasnost samo njegova vestnost. Silil je Levstika, da bi delo spet prevzel, kar je pa Levstik odklonil, nakar je bil z delom poverjen prof. Pleteršnik. Pogačar je bil zelo pobožen, imel je dosti prijateljev, tako praškega kardinala Scharzenberga; svojim prijateljem pa je bil zelo zvest. To zvestobo so mu nekateri slovenski duhovniki vračali

tako, da so ostali pristaši Mladoslovencev tudi še, ko so se ti izrecno sprevergli v liberalce. Proti koncu življenja mu je zelo opešal vid; umrl je l. 1884, le nekaj mesecev za umirovljenim Widmarjem.

Kardinal Missia

Kulturni boj na Kranjskem se je razplamtel in v zadnjih letih Pogačarjevega škofovanja je nastopil na katoliški stran; goriški bogoslovni profesor dr. Anton Mahnič. Kakor večino najprej posebno kranjske duhovščine tako je dobil Mahnič na svojo stran kot vnetega sodelavca tudi novega ljubljanskega škofa dr. Jakoba Missia (1884—1898). Missia je bil z Mote v župniji Sv. Križ pri Ljutomeru, ki je spadala v njegovih deških letih v se-kavsko, graško škofijo. Že kot dijak je prišel pod okrilje tedanjega graškega škofa grofa Attemsja, kjer je dobil svoj pozneje toliko hvaljeni dostojanstveni izraz. V slovensko okolje je prišel v mladosti bolj malo. Bogoslovje je študiral v Gradcu in v Germaniku

v Rimu, kjer je postal prijatelj poznejšega sarajevskega nadškofa dr. Stadlerja. Bil je prefekt v graškem deškem semenišču, Attemsov hišni kaplan, njegov škofijski kancler, graški stolni kanonik in kot tak je postal ljubljanski škof. V tej funkciji je postal avstrijski tajni svetnik, zelo visoko odlikovanje, v decembru 1897 gorški nadškof, nato še kardinal in je umrl v Gorici 1. 1902.

Kot ljubljanski škof je zelo skrbel za duhovniški naraščaj. Spravil je dosti čeških bogoslovcev v Ljubljano in nadarjene bogoslovce pošiljal v Germanicum. Z duhovniki je opravljala skupne duhovne vaje, poživel je pastoralne konference ter duhovnike pozival k enotnosti in disciplini. V Ljubljani je naselil jezuite in karmeličanke; sploh je visoko cenil redovništvo. Kmalu je postal tajnik avstrijskih škofovskih konferenc, sodeloval je pri sestavi avstrijskega katekizma in je napisal knjigo o kogrui v Avstriji. V slovenske kulturne razmere se ni dosti vtikal, ker je pač zrastel v drugem okolju. Zelo je cenil glasbo in tudi likovno umetnost, kolikor je bilo takrat to v južni Avstriji mogoče.

S časom je spoznal bolje razmere na Kranjskem. L. 1889 je Krutogorov (Dav. Hostnik) objavil v Slovenskem narodu grd napad na papeža, ki ga je imenoval izvržek človeštva, čemur je Missia odgovoril v posebnem pastirskem pismu. Obsodil je Krutogorova in liberalizem sploh. Ob tisočletnici smrti sv. Metoda je pozval škofljane na molitev za ločene Slovence. Ob samomoru avstrijskega prestolonaslednika Rudolfa ni hotel na škofijski palači dati razobesiti črne zastave. Opozarjal je na nekatere nevarne pojave

v slovenski literaturi, pisal prot pijančevanju, razložil težnje framazonstva, pisal o svetosti prisege, o krščanski družini in o ljubezni do bližnjega. Pospeševal je Marijine družbe in sploh katoliška društva. Na katoliškem shodu l. 1892 je obsojal polovičarstvo v zasebnem in javnem življenju, kar je posebno v Avstriji priljubljeno. Ob nekkih volitvah v avstrijski državni zbor je sestavil Missia pastirsko pismo vseh škofov. Smisel tega pisma je bil: katoliški poslanci vseh narodnosti naj uredijo šolsko vprašanje, dosežejo, da se narodnostni spori pomirijo in da se izvede pravičen socialni red. V svoji škofiji je stal na stališču, naj duhovnik nikoli ne kandidira proti katoliškemu laiku, vsekakor ne brez posebnega škofovega dovoljenja. Predpisal je tudi resnost duhovniške voline agitacije. L. 1896 se je v smislu teh navodil odločil za dr. Šušteršiča proti duhovniku Žitniku, najs' je bil ta favorit delavstva kot bolj socialno čuteč. L. 1889 je interveniral pri justičnem ministertvu in v razgovoru dejal, da imajo Slovenci več narečij. To je minister po svoje razlagal in kranjski liberalci so dvignili velik hrup, da je škof Missia protinaroden. Ivan Hribar je poslal posebno spomenico papežu. Odgovoril je že omenjeni poslanec Žitnik, med katoliškimi Slovenci gotovo najbolj nacionalistični politik, da se škof čuti Slovenca in da s Slovenci dosledno slovensko občuje, kar takrat ni bilo tako samo ob sebi umevno; seveda kakšen Slomšek on ni. Duhovništvo ga vse ljubi. Dr. Aleš Ušeničnik je pa Missio označil, da je v javnosti knez, v cerkvi škof, med ljudstvom oče, med duhovniki prijatelj.

MARIJAN MAROLT

Quo vadis?

141.

„A tako,“ je rekel Petronij. „Apostol Peter! Proti temu dokazu ni ugovora. Dovolj samo še to vprašanje, ali si že kristjan?“

„Ne še. Pavel pojde z mano v Antium, da mi razloži Kristusov nauk, potem bom sprejel krst. Ne res, kar si dejal ti, da so kristjani sovražnik življenja. Na stotisoče jih je v Rimu, v Italiji, v Aziji, v Grčiji. Kristjani so v vseh slojih, celo v cesarski palači. Ta nauk si bo osvojil ves svet in samo on ga lahko prenovi. Ne skomiguj, zakaj čez mesec ali leto dni bi se utegnil spreobrniti še ti.“

Petronij se je tej misli nasmehnil, tedaj pa je prišla Eunika in umolknila sta. Sedli so za mizo, obstopili so jih godci s citrami in začela se je vesela gostija.

142.

Ko sta Petronij in Eunika odšla, je Vinicij v knjižnici napisal Ligiji pismo, kj je pravilo:

„Ko boš, o boginja, odprla zale oči, naj Ti to pismo reče dobro jutro. Zato Ti pišem nočoj, dasi Te bom jutri videl. Danes je zame dan veselja in zato sem dal nagrado sužnjem. Jutri jim bom

povedal, naj se Tebi zahvalijo za prostost, da bodo poveličevali Tvoje ime. Zato se pa sam izročam v sužnost Tebi in sreči.

Cesar pojde pojutrišnjem v Antium in moram ga spremljati. Naj bo preklet on in njegova pot. Toda če želiš, da naj ne grem, mi napiši samo besedo.

Pozdravljam Te, o boginja, in objemam Tvoje noge. Ne srdi se, da Ti pravim boginja, toda za zdaj še ne znam drugače. Pozdravljam Te iz Tvoje bodoče hiše in iz vse duše.“

143.

Ker so bili v Rimu že pred dnevi oznanili, da pojde cesar v Ostijo in si bo tam ogledal največjo ladjo sveta, ki je pripeljala žito iz Egipta, so se to jutro že za rana zbirale tolpe postoparčev in ljudi vseh narodov pri Ostijskih vratih, da bi se nasitile oči s pogledom na sprevod, kateremu se rimsko ljudstvo nikoli ni moglo dosti načuditi, zakaj cesar je bil vaju jemati na pot vse, kar je potrebno mehkužnosti in udobju.

144.

Na vse zgodaj ta dan so pastirji Kampanije, oblečeni v kozje kože in ožganih obrazov, gnali skozi vrata 500

oslic, da bi se cesarica takoj po prihodu v Antium, že mogla kopati v njihovih prahu, ter radostno poslušali žvižčredi, ki se je pomikala dalje v oblavem mleku. Gledalci so se smejali uhati ganje bičev in krike pastirjev.

145.

Ko so bile oslice mimo, so pritekli roji dečkov, ki so cesto skrbno osnažili in jo posuli s cvetjem in s pinjevimi vejicami. Množica si je zadovoljno pripovedovala, da bo vsa cesta do Antija tako posuta s cvetjem. Ljudstvo se je pogovarjalo o cesarjevem potovanju ter poslušalo pripovedi dosluženih vojakov in mornarjev, ki so pravili čudeša o tistih deželah, o morjih in njihovih pošastih.

146.

Ko naj bi se sprevod začel, so oddelki pretorijancev, cesarjeve telesne straže, obstopili cesto, da ne bi ljudstvo s'lilo nanjo. Zatem je po cesti prišel oddelek numidijskih jezdecev v žoltih oklepih in z rdečimi pasovi. Imeli so

čelade z velikimi naušnicami, ki so metala zlate odseve na njihova črna lica.

147.

Na začetku pravega sprevoda so drdrali vozovi, kjer so bili naloženi škrilatni in svilen šotori, vzhodnjaške preproge, kletke z redkimi ptiči, katerih možgani in jeziki naj bi prišli na cesarjevo mizo, amfore z vinom in koši s sadjem.

148.

Na stotine sužnjev je nosilo dragocene kipe in posode, etruške in grške vase, zlato, srebrno in kristalno okrasje. Vsako krdelo sužnjev so varovali nadzorniki, oboroženi z biči. Sprevod, ki je nosil vse to cesarjevo bogastvo, je bil podoben nekaki sveti procesiji, zlasti, ko so prinesli še dragocena cesarjeva godala: plunke, grške, egiptovske in hebrejske lire, citre, piščalke, trobente in cimbele. Človeku, ki je videl to morje bogastva in pisanih batv, se je zdelo, da tod potuje kak bog Apolon ali Bakhus.

Za tem so prišli vozovi, polni plesalcev in plesalk, slikovito porazdeljenih v skupine. Z njimi so se vozili sužnji in sužnjice, namenjeni za zabavo: dečki in deklice, nabrani po vsej Grčiji in Aziji. Deklice so imele lase umetno spleteno in zavite v zlate mrežice, lica pa so imele pokrita, da jim ostri veter iz Kampanije ne bi ožgal obraza.

150.

Za novim oddelkom pretorijancev, pod katerih koraki se je tresla zemlja, in ki so nosili rimske orle in znamenja, so dospeli neronovi levi in tigri, ki jih je cesar naprezal, kadar se mu je zahotelo nastopiti v vlogi boga Dioniza. Zveri so vozili na verigi Arabci in Indi, a bile so tako dobro ukročene, z venci povite ter s cvetjem odete, da se je zdelo, kakor da so ustvarjene samo za igro. Včasih so dvignile ogromne glave,

strašno sople ter se lizale s hrapavimi jeziki, ko so zrle v strmečo tolpo.

151.

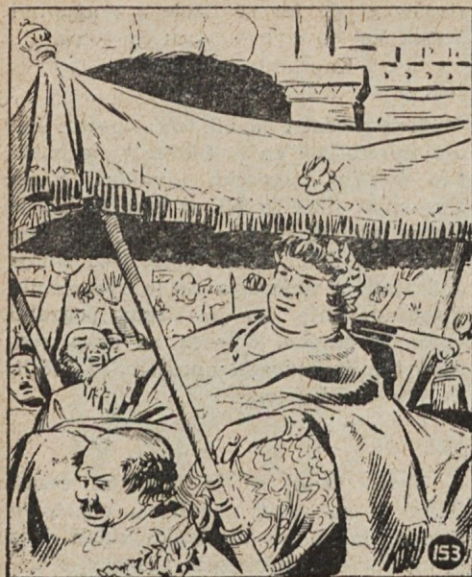
Med gledalci je bil tudi apostol Peter. Spremljala ga je Lidija, ki je imela lice pokrito z gostim zavojem, in pa Urzus, ki jima je bil za stražo. Ko je Urzus odriaval množico, da bi za svoja varovanca dobil dobro mesto, so ljudje godrnjali, a nejevolja se je spremenila v občudovanje, ko je Urzus pograbil ogromen kamen, določen za novo sve-tišče ter ga prinesel apostolu in Lidiji, da sta stopila nanj.

152.

Vprav tedaj se je pripeljal cesar. Sedel je na vozu, podobnem odprtemu šotoru, da so ga vsi lahko videli. Voz je vleklo šest idumejskih vrancev, z zlatom podkovanih. Neron je bil na vozu sam, da bi ljudstvo gledalo samo njega, samo ob vznožju je imel dva pritlikavca. Na sebi je imel belo tuniko in ametistno togo, na glavi pa lavorjev venec. Odkar je bil šel v Neapelj, se je bil močno zredil. Na lcu, ki je bilo strašno in bedasto hkratu se mu je, zrcalila neznan-ska trudnost in otožnost.

153.

Cesar je pozorno poslušal kako, ga množica pozdravlja. Na uho mu je hrumel vihar vzklikov: „Zdrav božanski cesar, zdrav, zmagovalec! Zdrav, neprekosljivi sin Apolonov, zdrav, Apolon!“ Tisoči rok so se stegovali k njemu in cesar se je milostno smehljaj. Toda njegovo oko je videlo, da se za zidovi, kamenjem in drevjem skrivajo srditi obrazi. Slišal je vzklike in grožnje kakor: „Rdečebradec! Rim boš zažgal s svojo grivo! Morilec! Vrzi s sebe škrlat!“ Dobro je razločil te vzklike in zdaj pa zdaj je pritaknil k očesu brušeni sma-

ragd, da bi si zapomnil tiste, ki so ga žalili s temu vzkliki.

154.

Apostol je stal z Ligijo na svojem kamnu. Ko se je cesar pripeljal mimo njega, je oko za dolgo uprl tudi v starčka na skali. Peter na skali in Neron sta se spogledala v hrumu vzklikajoče množice, kakor se spogledata vladarja dveh svetov, od katerih eden premine kakor kratek sen, drugi pa bo večni.

155.

Ko je bil cesar mimo, je osem zamorcev prineslo prekrasno nosilnico v kateri je sedela Popeja, ki je ljudstvo ni maralo. Imela je na sebi obleko ametistne barve, kakor cesar. Sedela je v nosilnici nepremično in zamišljeno kakor krasna boginja. Ni se brigala ne za pozdravne, ne za sramotilne vzklike ljudstva.

Za cesarico so se peljali dvorjani, leni Petronij, ki mu je množica veselo vzklkala, Tigelin, za katerega se ljudstvo ni menilo, Domnicij Afrikanec in Vespazijan, zmagovalec iz Judeje, ter množica žensk, ki so slovele po lepoti, bogastvu in razuzdanem življenju.

Blo je toliko sijaja, lepote in bogastva, da ljudje niso vedeli, kaj naj bi gledali.

156.

Vinicij je potoval na koncu spreveda. Ko je nepričakovano zagledal apostola in Ligijo, je skočil z voza, ju ganjeno pozdravljal ter začel naglo govoriti:

„Ti si prišla? Ne vem, kako naj se ti zahvalim, Ligija! Pozdravljam te in se poslavljam, pa ne za dolgo. Kadar bom utegnil, se bom povrnil k tebi! Zdrava ostani!“

157.

Ligija se je s kamna sklonila k njemu in rekla:

„Zdrav bodi, Marko! Naj te spremlja Kristus in ti odpre dušo po Pavlovi besedi!“

Vinicij ji je bil namreč povedal, da bo vzel Pavla s sabo v Antium, da ga bo poučeval o Kristusovem nauku. Bil je vesel, ko je videl, da je Ligiji toliko do tega, da bi se čim prej spreobrnil.

„Naj bo, kakor praviš, očesc, moje! Pavel bo vedno z mano, da mi bo tovariš in učitelj. A zdaj odgrni zavoj, radost moja, da te bom še enkrat videl!“

Vzdgnila je krinko ter mu pokazala svoje jasno lice, iskreče se oči in vso lepoto. Vinicij pa jo je prijel za roko ter ji jo poljubil v veliko začude-

nje vse množice, ki ni mogla razumeti, zakaj odlični dvorjan skazuje tako čast bornemu oblečenemu dekletu.

158.

Peter je z Ligijo in z drugimi kristjani krenil v mesto, Premišljal je o veličini, moči in bogastvu Rima, ki ga je osupnil, hkratu pa pokvarjenosti in zlu, ki je vladalo v njem. V svojem prostem srcu se je čudil, kako more Bog satanu pustiti v središču sveta toliko oblast.

Iz premišljanja ga je vzbudila Ligija, ki je zaklicala:

„Vse mesto je kakor v ognju!“

Sonce se je bilo do polovice že skrilo za griče. Vse nebo je pokrivala rdeča večerna zarja. Na desni je bilo videti velikansko ozidje Velikega cirkusa, nad

njim so se dvigale cesarske palače na Palatinu, pred njimi pa je nad Forumom vstajal Kapitol s svojimi svetišči. Vse je bilo rdeče, ko da bi se povsod pretakala sama kri.

„Vse mesto je kakor v ognju,“ je rekla spet Ligija.

„Jeza božja počiva nad njim,“ je dejal Peter ter kakor v obrambo dvignil roko.

159.

V Lavrentuma so bili cesar in njegovi spremljevalci gostje Popeje, ki jim je pripravila sijajen sprejem. Po obedu so se v zlatih ladjicah vozili po morju. Veslali so sami, ker je cesarici tako go-dilo. Neron je stal pri krmilu ter z liro v roki prepeval slavospev morju. Na drugih ladjah so goste spremljali sužnji, ki so igrali na morske školjke.

160.

Vinicij je bil tudi med gosti in je moral sedeti na ladji pri cesarici. Ko so se daleč na morju prikazala jadra, jih je prvi zagledal Vinicij. Cesarica je takoj dejala, da ni njegovim očem nič skritega. Naglo si je pokrila lice s plaščem ter ga vprašala, če bi jo spoznal tudi pod krinko.

„Kje neki!“ se je vtaknil v pogovor Petronij, ki je slutil nevarnost. „Za oblakom niti sonca ni videti, prejasna.“

„Vinicijev pogled bi mogla zaslepiti samo ljubezen,“ je dejala Popeja ter mu začela naštevati razne plemkinje in ga spraševati, katero ljubi. Na zadnje je začela govoriti tudi o Ligiji. Odgrnila je obraz ter gledala pozorno in jezno. Vinicij je stiskal pesti in bi bil ob prvi žal besedi zbesnel, tedaj pa je Petronij obrnil cesaričino pozornost drugam, s tem, da je ladjo okrenil.

KAJ BI DANES REKEL?

Naročili so mi, naj priredim za DŽ poizvedbo, ki jo je med svojimi bralci izvedla neka pomembna argentinska revija. Vprašali so jih, katerega izmed 10 stavkov bi po njihovem mnenju danes spregovoril Kristus.

Odgovorj so takile:

1. „Novo zapoved vam dam: Ljubite se med seboj! Kakor sem vas jaz ljubil...“
46%

Nedvomno. To je bil eden izmed Kristusovih stavkov. Gotovo najpomembnejši. Pomislimo samo na to: ne „kakor sam sebe“, ampak „kot sem jaz vas ljubil“! Pa mi?

— :: —

2. „Iščite najprej božjega kraljestva in njegove pravice in vse to vam bo navrženo.“
27%

Vsaj v vsakdanjem življenju — priznajmo! — smo sprevrgli lestvico vrednot. Kraljestvo božje že,“ pravi marsikdo, „ampak najprej je treba misliti na jed in obleko... na stanovanje...“

Zmota je v tem, da najprej povemo to, kar je resnično, potem pa skočimo v prazno. Ko bomo namreč vse to imeli (kdaj?), kaj potem? Nasprotno pa...

— :: —

3. „Pohujšanje sicer mora priti, toda gorjé človeku, po katerem pohujšanje pride.“
23%

Malokdaj je bil Kristus tako trd: mlinski kamen na vrat, da se pogrezne v globočino morja...

Pohujšanje je kamen spotike na poti, ki jo hodi brat, je napad na ljubezen do bližnjega.

— :: —

4. „Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem in vso dušo in vsem mišljenjem.“
20%

Največja nevarnost vernega človeka (oz. človeka, ki pravi, da je veren), je v tem, da zanaša razkol med srce, dušo, mišljenje, skratka: v življenje po ljubezni.

Ljubezen do Boga hoče združiti s polno drugimi „ljubeznimi“. Bogu daje le košček srca, drugo si delita zlato in blato, največ pa „jaz“.

— :: —

5. „Kaj namreč človeku pomaga, če si ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi?“
19%

Nedvomno se mu je tresel glas, ko je govoril te besede. Predobro Kristus ve, kaj ga stane vsaka duša!

—::—

6. „Blagor njim, ki so zaradi pravice preganjani, zakaj njih je nebeško kraljestvo.“
18%

To je seveda norost — človeško gledano. Pojdite v Dachau ali Auschwitz, Lubjanko, Sibirijo, Kitajsko..., pa recite vsem tem živim okostnjakom: Blagor vam, srečniki!

Ali je vse skupaj strahoten posmeh na vso njihovo bedo in trpljenje, izraz najgršega sadizma — ali pa gre za čisto novo gledanje na ves svet, za čisto novo stvarnost.

—::—

7. „Nihče ne more služiti dvema gospodoma... Ne more služiti Bogu in mamonu.“
17%

Ali so stvari za nas ali mi zanje. Ali one nam rabijo ali mi njim služimo! Zakričimo današnjemu človeku v brk: stvari niso naš bog... mi smo njihovi gospodarji, lastnina Njega, čigar je vse.

—::—

8. „Blagor ubogim v duhu, zakaj njih je nebeško kraljestvo.“
16%

„V duhu“, ne na duhu. Pa tudi ne ubogim zares. Tudi resnično ubogi na zemeljskih dobrinah so lahko bogataši ali skopuhi ali lakomneži v duhu.

—::—

9. „Pridite k meni vsi, kateri se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil.“
15%

Težko, da bi kdaj kirurgija in klinično zdravilstvo zmogli toliko, kot danes. Boljše: nikoli doslej. Pa še nikoli ni bilo toliko stiskanih vesti, tolikšne duševne bede. Kako se prileže današnjemu svetu taka tolažbe polna beseda od Tistega, ki je izpil kelih do dna...

—::—

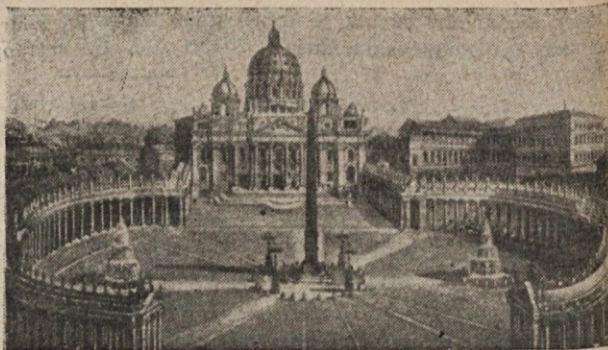
10. „Jaz sem Pot in Resnica in Življenje. Nihče ne pride k Očetu, razen po meni.“
13%

Strašna je tragedija sodobnega človeka: mora priti k Očetu! a ne ve, kako! Rešitev je le ena: Kristus, živi, v Cerkvi podaljšani Kristus.

Ko duhovi medle v nadnaravni slabokrvnosti, ko se izgublajo na neštevilnih stezah brez smeri... Kristus je edino znamenje ob poti in Pot, — edina Pot, edina Resnica, edino Življenje!

J. R.

GLAS IZ RIMA

BOLJŠE ŽIVLJENJE KMEČKEMU LJUDSTVU!

Potrebno je, da si vsi prizadevajo za razvoj in napredek poljedelskega gospodarstva, da se tako dosežejo tisti življenjski pogoji, ki so potrebni za dostojno življenje človeka. Poljedelski delavci imajo isto pravico do sadov sodobnega napredka in tehnike kot vsi ostali delavci. To so upravičena pričakovanja. Katoliška Cerkev jih podpira in je pri vseh prizadevanjih tesno povezana s kmečkim ljudstvom. To je pokazala že okrožnica Mater et Magistra, katere nauk je sedaj treba praktično aplicirati. (Sv. oče Janez XXIII. v njegovem poljedelskim delavcem Italije 11. aprila 1962.)

KRIŽ JE ZNAMENJE VSTAJENJA

Vera nas druži in vodi na poti k istemu cilju. Kristus nas je odrešil in s trpljenjem odprl vrata v večno življenje. Kristus je bil križan za nas, trpel je za nas, zato ga častimo in prosimo, da nas združi s seboj, k križu. S trpljenjem in žrtvami vsak izmed nas sodeluje pri Kristusovem zmagoslavju, pri veličastvu križa, ki je znamenje vstajenja in zmage za vse, ki vanj ve-

rujejo. (Sv. oče Janez XXIII. v splošni avdienci 19. 4. 1962)

VOJAŠKA DISCIPLINA IMA VAŽEN VZGOJNI POMEN

Vojaška disciplina more veliko služiti in pomagati pri vzgoji močnih značajev, odločne volje, velikodušnosti in stalne delavljivosti. Končno je vsak vojak na svojem mestu, kjer nikoli ne manjka prilike za borbo proti skušnjavam in proti zlu. Da pa zmoremo to borbo dobro voditi in tudi zmagati, je potrebna močna in trdna vera. (Sv. oče Janez XXIII. v splošni avdienci 4. 4. 1962)

MOLITVE IN ŽRTVE SO POTREBNE ZA USPEH VESOLJNEGA CERKVENEGA ZBORA

V posebnem pismu prebivalcem mesta Rima z dne 8. 4. 1962 sv. oče Janez XXIII. vabi in prosi vernike večnega mesta, da molijo veliko za dober uspeh prihodnjega vesoljnega cerkvenega zbora. Ta vesoljni zbor, je za rimsko mesto velika čast, a tudi velika odgovornost. Papež pozna svoje ovce večnega mesta, je v tesnem stiku z njimi. Zato jih vabi k obnovi duhovnega življenja in gorečim molitvam.

Doseči se mora harmonija med misli-
mi in dejanji vsakdanjega življenja ter
molitvami.

MIR MED NARODI JE MOGOČ SAMO NA TEMELJIH RESNICE IN PRAVICE, KI JO UČI KRISTUS

Katoliška Cerkev si veliko prizadeva
za mir med narodi. Kot odnosi med
posamezniki tako tudi med narodi ne
smejo sloneti na sili, ampak morajo
biti urejeni s pravnimi normami, ki so
v skladu s splošnimi moralnimi načeli
trajne vrednosti. Da pa bo to mogoče,
se je treba otresti zmot kot so vera v
lastno silo in moč, pretirani nacionali-
zem, ki zastruplja življenje narodov.
Spoštovati se morajo pravice oseb in
narodov. Za to si Cerkev v svojem so-
cialnem nauku toliko prizadeva. Re-
snični mir more priti samo od Boga
in ta mir ima samo eno ime: mir Kri-
stusov. Če hočemo imeti ta mir, mo-
ramo sprejeti nauk, ki nas ga uči Kri-
stus. Druge poti ni. (Sv. oče Janez
XXIII. v nagovoru udeležencem evrop-
ske konference pravnikov v avdijenci
4. 4. 1962).

MARIJA ŽALOSTNA NAS VODI K SVOJEMU SINU NA KRIŽU

Marija je vedno z Jezusom. Tudi v
trpljenju je bila z njim. Tudi mi bo-
dimo vedno z Marijo materjo žalosti,
da nas bo vodila v popolno združenje
z njenim trpečim Sinom. (Sv. oče v
pridigi v rimski cerkvi Sante Marie
in Transpontina, 9. 4. 1962)

VELIKA PRIZADEVANJA CERKVE ZA KRŠČANSKO ŽIVLJENJE

Katoliška Cerkev si veliko priza-
deva za krščansko življenje svojih ver-
nikov, poleg tega skrbi tudi za lepoto
in čistost liturgičnega življenja in apo-
stolsko delo. To so velike naloge pri-
hodnjega vesoljnega cerkvenega zbora,

ki bo začrtal važne smernice za bo-
doče dušnopastirsko delo, ki bo odgo-
varjalo potrebam človeka naše dobe, ki
je tako rad raztresen in totransko us-
merjen. (Sv. oče Janz XXIII. v go-
voru ob zaključku zasedanja glavne ko-
misije bodočega vesoljnega cerkvenega
zbora .. 4. 1962.)

MARIJA NAM VEDNO POMAGA, DA OSTANEMO ZVESTI KRISTUSU

Vsa naša pričakovanja, težave in
trpljenje položimo v roke Mariji, ki je
mači Kristusova in tudi naša, in jo z
zaupanjem prosimo, da nam pomaga in
nas vodi. Tako bomo dosegli notranji
mir, ki je že predsoba na zemlji za raj
v večnosti. Zato pa je treba veliko de-
lati, moliti in se žrtvovati (Sv. oče Ja-
nez XXIII. v homiliji 1. 4 1962).

VATIKANSKI RADIO PROTI SMEŠENJU ZAKONA

Vatikanski radio je v svoji oddaji
4. aprila izjavil, da tisk, ki objavlja
razporeke in razne zakonske žaloigre,
sramoti resnost zakonskega življenja in
skrito vsakdanje junaštvo milijonov za-
konskih parov, ki smatrajo družino za
oltar, kamor velikodušno polagajo žrtev
svojega življenja.

Mnogim se zdi zakon igra. Kar ne
morejo in ne znajo pridobiti tiste res-
nosti in srčnosti, ki ju zahtevata spo-
štovanje do življenja, ne doseči tiste
velikodušnosti in plemenitosti, ki sta
potrebni za pristno človeško ljubezen.

Tisk vedno išče novice, ki vzbujajo
pozornost. Vihravost in lahkomišelnost
teh „odraslih otrok“ v zakonu mu daje
mного snovi za take novice. Pa bi mor-
ral tisk o zakonskih žaloigrah večkrat
molčati. Kdor namreč oznanja, povelja
čuje in širi le senčne strani in samo
temne zgodbe zakonskega življenja,
ogroža in napada nrajno zdravje druž-
be, katere osnovna celica je družina.

DAVIDU v DOKTORICU v SPOMIN

V vrsti zaslužnih mož za Duhovno življenje zavzema pomembno mesto č. g. David Doktorič, goriški duhovnik, ki je umrl kot izseljenski duhovnik v Montevideo 12. aprila letos.

Bil je sin slovenskega očeta, čigar korenine so segale v Metliko in furlanske matere iz Cervignana. Zaradi očetove službe je bil rojen v slavonskih Našicah, toda kasneje se je družina preselila v Gorico, kjer je David študiral srednjo šolo in bogoslovje. Rojen je bil leta 1887. Novo mašo je pel leta 1911 in bil takoj nastavljen na centralnih mestih goriškega narodnega in verskega udejstvovanja. Bil je kaplan pri sv. Vidu (na Placuti) in nastavljen kot ravnatelj Alojzijevišča, ki je bilo malo prej ustanovljeno v Gorici za vzgojo slovenskih kmečkih sinov; iz tega zavoda je izšla dolga vrsta najboljših slovenskih javnih delavcev na Goriškem. Saj ga skoro ni imena v goriški slovenski javnosti, ki, ki bi ne bil kako leto gojenec Alojzijevišča, kjer so vladale v složnem razmerju sv. tonozne ideje kraškega klavirja, pozneje škofa na Krku, Antona Mahničja, socialno-politične ideje dr. Kreka in pesniški ideali Simona Gregorčičja, goriškega slavčaka.

To so bile tri zvezde, ki so tudi svetile na pot življenjskega dela mlademu študentu, pozneje duhovniku in javnemu delavcu, Davidu Doktoriču.

Ko je bilo konec prve svetovne vojne je postal škofijski kancelist in zvesto stal ob strani nepozabnemu nadškofu msgr. F. Sedeju. Stal je tako ob strani centralnim osebam goriškega življenja: Bitežnik, Šček, Terčelj, Kemperle, Bratuž, Rejc, Abram, Kralj, Velikonja, Lavrenčič in Bevk so imena, katera pozna vsakdo. Vsi ti tvorijo krog Davidovega dela in življenja.

Imel je posebno žilico tudi za glasbo in je pomemben komponist. V njegovih spominih najdem marsikak odmev njegovih glasb, ki so postale splošna narodna last, tako v cerkveni kot v svetni pesmi.

V Gregorčičevi šoli je dobil ljubezen do pesmice; že v krvi pa je imel tudi lepo pisano besedo za razprave in članke, s katerimi je obravnaval pereče sodobne in razne zgodovinske probleme.

Kot javen delavec je postal celo ravnatelj goriške Zadrुžne zveze, ki je bila hrbtenica slovenskega odpora proti italijanskemu potujčevanju.

Po smrti dr. Sedeja je položaj postajal vsak čas težji; in je tako leta 1927 izginil iz Gorice, ker bi moral sicer na Liparske otoke, kot je zadelo č. g. Terčelja in še mnoge druge slovenske duhovnike.

Tisoči Slovencev so v tistih letih hiteli v Argentino. Kaj se godi v Južni Ameriki? Č. g. Merkun je prišel na ogled v Južno Ameriko in začel vzburjati zanimanje slovenske javnosti za brate v Argentini.

Prvi je odgovoril č. g. Kastelic. Ko je videl, da ne bo zmozel sam dela, ki ga čaka, je šel domov po pomočnike in dobil mene in po dolgem prizadevanju slednjič prepričal tudi č. g. Dar

vida, da je on mož, katerega Slovenci v daljni deželi posebno potrebujejo, ker ima med njimi prijatelje, znance in celo sorodnike.

Leta 1936, meseca septembra, je pridjal in takoj stopil v središče slovenske dejavnosti.

Njegovi prijatelji so se spomnili, da je bilo tisto leto čas njegove srebrne maše. On jo je na tihem opravil na Kredarici, pred odhodom v Argentino, a slovesno smo imeli na Paternalu oktobra meseca. Zbrala se je tedaj vsa zavedna slovenska katoliška družina iz Buenos Airesa skupno z najbolj vidnimi predstavniki jugoslovanskih oblasti. Le hrvaškega dela ni bilo, ker je ustaštvo tedaj držalo Hrvate v ostri napetosti proti vsemu, kar se je imenovalo jugoslovansko.

Par mesecev kasneje je bil postavljen č. g. Doktorič kot izseljenski korespondent v Urugvaj, kjer je bilo kakih 300 Slovencev in kakih 300 ostalih jugoslovancev.

Z veliko ljubeznijo je začel zbirati rojake. Pridigal jim je po slovensko in hrvaško. On je delal iz resnične ljubezni do Boga, toda ljudje iz narodne mržnje niso odgovarjali, kot je želel.

Imel je razna predavanja v slovenskem krožku, ki ga je on ustanovil v prekmurskem društvu in še ob srugih prilikah. Zelo radi so ga poslušali in še danes se spominjajo njegovih pomembnih izvajanj iz slovenske narodne in kulturne zgodovine, o slovenskih možeh in običajih in o lepotah naše domovine.

Sem pa tja je prišel kdaj v Buenos Aires in je bil to praznik pesmi, kajti naš pevovodja Ciril Jekše je za take prilike pripravil č. g. Davidu vedno kako lepo presenečenje s kako njegovo pesmico.

V Urugvaju je poleg uradne službe bil tudi kaplan, najprej pri slovenskih

šolskih sestrah v Coloradu, pozneje pa v Montevideo. Tudi je bil delaven v Katoliški akciji kot duhovni vodja krožkov akademičark.

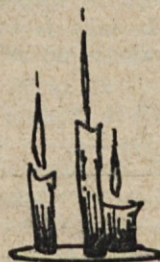
Bil je sourednik in plodovit pisatelj pesmic in člankov za Duhovno življenje. Včasih se mi je malo pojezil, ker sem mu kako pesmico prikrojil po svoje. On je rekel: „po rovtarsko“, jaz pa sem povedal: po meri, kot je dala stran...

Ko je prišla tragedija slovenske domovine po letu 1945, je č. g. David zostal nekoliko za časom. On, ki je zraščel v goriški narodni borbi, nikakor ni mogel umevati tako kot Krajnci, ki so ofarstvo doživeli na lastni koži. Bil je oster protikomunist. Ni tujak prostora da bi dokazoval iz nešteto pisem, katera sem našel v njegovi zapuščini, toda res je to, da je njegovo srce krvavelo zato, ker je ta nesreča prišla nad domovino.

12 aprila so se mu stekli dnevi. Bil je najprej v bolnišnici, kjer je silno trpel, ker so ga imeli vsega v mavcu in mu nihče ni srégl in še celo denar, ki so mu ga obiskovalci prinesli, da bi ga imel za napitnine bolničarjem, mu je bil večinoma pokraden.

Zadnjih 15 dni je bil Duhovskem domu, kjer je že več let živel in so tako zanj skrbele šolske sestre.

Sestr: Roza in Angelika, slovenski

rojakinji, iz zavoda Marijinega srca. sta se vrstili vsaka po eno noč; podnevi so prihajali drugi, da je imel tako olajšane zadnje dneve svojega trpljenja.

Od zlate maše, katero so mu priredile naše šolske sestre v zavodu Marijinega srca s slovenskimi rojaki, ki so nepričakovano lepo zepeli — sestra Angelika je zelo spretna organistka — je bilo poslednje veselo doživetje starčka, ki je že računal na obisk bele dekle — je njegovo zdravje šlo vse bolj navzdol. Komaj je podrsaje še hodil, a vendar je vsak dan hitel v cerkev Adoratrix, kjer je bilo njegovo mesto, dokler ni odšel na operacijo kolka. Visoko stanje njegove arterioskleroze je bilo najbrž vzrok, da je podlegel.

Ko sem zvedel za njegovo bolezen, sem se odločil: po veliki noči ga obiščem. Kupil sem vozni listek, a naslednji dan sem dobil že glas: je že rajni... 13 aprila so ga pokopali.

Pred 17 leti je umrla prednica slovenskih šolskih sester Marjana Lončar. Prva znana slovenska smrtna žetev. Pokopana je bila v duhovski grobnici. Dan pred smrtjo je menil č. g. David: sestra Marjana me kliče... Pa ni mogel slutiti, kaj te besede pomenijo; pa so pomenile: da je prišel v prav isto grobnico.

Jaz sem pohitel vseeno v Montevideo, da obiščem rojake in uredim zapuščinske zadeve v kolikor me zadeva kot poslednjega iz trojice izseljenških duhovnikov. In tako je tudi moja dolžnost, da o rajnem kaj zapišem.

Zbralo se je 26 aprila kakih 70 rojakov pri maši za rajnega in ob spominih njegove častitljive postave, plemenite osebnosti, aristokratske zunanjosti, izobraženega in zavednega Slovenca in apostolskega duhovnika.

Msgr. Janez Hladnik

ODPUSTKI ZA DAROVANJE VSAKDANJEGA DELA

Da bi bilo človeško delo s tem, da ga darujemo Bogu, bolj plemenito in bolj prežeto z nadnaravnim duhom, je sv. oče Janez XXIII. dne 7. oktobra 1961, ko je sprejel velikega penitenciarija, podelil:

1. popoln odpustek, ki ga morejo pod navadnimi pogoji dobiti verniki, ki zjutraj delo vsega dneva, bodisi telesno bodisi duševno, na kakršen koli način Bogu darujejo;

2. nepopoln odpustek 500 dni, ki ga moremo prejeti vsakokrat, ko to delo pobožno in skesano s kakršnim koli pobožnim zdihljajem Bogu darujemo.

Ta odlok ima veljavo za vedno, ne glede na to, kar bi mu nasprotovalo.

ODPUSTKI ZA MOLITVE ZA UMIRAJOČE

Sveta apostolska penitenciarija je dne 21. oktobra 1960 izdala naslednji odlok.

Da bi bilo boljše poskrbljeno za zveličanje umirajočih, je papež Janez XXIII. podelil naslednja odpustka:

nepopoln odpustek desetih let vernikom, vsaj skesanega srca, ki s dave daritve svete maše pobožno darujejo, kakor pač morejo, za umirajoče;

popoln odpustek pod navadnimi pogoji vernikom, ki to store vsak dan ves mesec.

Med nami v Argentini

SPOMINSKA PROSLAVA

Kot lanska, tako je bila tudi letošnja spominska proslava vseh junakov, žrtev komunističnega nasilja in okupatorjev med drugo svetovno vojno, prvo nedeljo v juniju v dvorani pri salezijankah v ulici Yapeyú 132, v Buenos Airesu.

Udeležba je bila prav lepa; res tako, kot se za to svečanost spodobi. Proslavo je otvoril predsednik našega osrednjega društva „Zedinjene Slovenije“ g. prof. Lojze Horvat.

Slavnostni govornik je bil letos g. dr. Tine Debeljak. V vsebinsko zelo bogatem in zanimivem govoru je prikazal dogodke pred in med revolucijo. Osvetil je marsikatero nejasnost.

Po govoru je bila zborna deklamacija fantov iz Slovenske vasi pod vodstvom g. Ludvika Štancerja. Sodeloval

je tudi pevski zbor iz Slovenske vasi, ki ga vodi g. Mirko Špacapan.

S pesmijo „Oče, mati...“ je bila proslava zaključena.

Po spominski proslavi pa je bila v zavodski kapeli sv. maša za maše žrtve, ki jo je daroval č. g. direktor Anton Orehar. Med sv. mašo je g. direktor imel tudi nagovor in sicer o idejni jasnosti. Pel je „Gallus“ pod vodstvom g. dr. Julija Savellija.

Ob koncu je bil slovesni „Reši me“ za vse žrtve.

MEDORGANIZACIJSKI SVET

Naše osrednje društvo „Zedinjena Slovenija“ in Domovi v okolici Buenos Airesa so 25. marca 1962 ustanovili medorganizacijski svet. Namen tega sveta je „skupno preučevanje skupnih zadev in postavljanje vodilnih idej, po katerih naj udeležene organizacije uravnava svoje delovanje“. Svet sestavljajo člani izvršnega odbora društva „Zedinjena Slovenija“ in po štirje zastopniki vsakega doma, ki jih pa za to izberejo pristojna vodstva.

Medorganizacijski svet, ki je gotovo hvalevredna ustanova, saj v bratski povezanosti rojake druži, je doslej zasedal dvakrat. Na drugem zasedanju, ki je bilo 26. maja v Slovenski hiši na Ramón Falcónu 4158 v Buenos Airesu, je bilo na dnevnem redu: poslovnik meddruštvenega sveta; referata o mladinskih vprašanjih, ki sta ju podala g. dr. Alojzij Starc in g. Marko Kremžar; debata in zaključki ter slučajnosti.

Zasedanja so se udeležili člani izvršnega odbora „Zedinjene Slovenije“ in zastopniki Domov: Berazategui, Carapachay, Slovenska vas, Ramos Mejía, San Justo in San Martín.

ALOJZIJEVA PROSLAVA

Med prireditvami naše šolske mladine je zelo priljubljena vsakoletna Alojzijeve proslava. Letos je bila prav na praznik mladinskega zavetnika, na dan Svetega Rešnjega Telesa.

Bila je v Ciudadeli, v mestu, ki je prav blizu Buenos Airesa. Najprej je bila v župni cerkvi sv. maša z govorom in skupnim svetim obhajilom. Sv. mašo je daroval č. g. direktor Anton Orehar. V govoru je otrokom nakazal ljubezen sv. Alojzija do sv. obhajila.

Po sv. maši, med katero so pod vodstvom svojih učiteljic peli vsi otroci, je bila v župnijski dvorani lutkovna predstava, katero je letos s sodelavci pripravil g. Marijan Trtnik.

V imenu „Zedinjene Slovenije“, kateri je poverjena skrb za slovenske šolske tečaje, je v dvorani vse zbrane pozdravil in otrokom nekaj misli spregovoril g. France Pernišek.

SVETA MAŠA PO VZHODNEM OBREDU

V nedeljo, 24. junija, je bila v Slovenski hiši sveta maša po vzhodnem obredu. Daroval jo je č. g. S. Eiletz, S. J., ki je pred kratkim dospel v Buenos Aires. S to sv. mašo smo počastili naša slovska apostola, sveta brata Cirila in Metoda, ki sta sedaj tudi patrona ljubljanske nadškofije in molili za uspeh vesoljnega zbora, ki se bo pričel 11. oktobra.

AVGUST

Splošni molitveni namen: Molimo, da bi vsi kristjani podpirali delo vesoljnega cerkvenega zbora z gorečo molitvijo in prostovoljno pokoro.

Misijski molitveni namen: Molimo, da bi bila Cerkev sposobna učinkovito in primerno značaju in zahtevam različnih ras spolnjevati svojo učeniško službo.

Molitvena zveza za slovensko domovino: Lanskega avgusta je neki slovenski časopis v tujini prinesel sledečo porazno novico: „Vajino skupno življenje“ je naslov knjižice, ki jo dabe v Ljubljani novoporočenci... Vsebinska knjižice seveda zametava božje in naravne zakonice in vse družinsko življenje postavlja na komunistične osnove, kar bo imelo za posledico še večje nazadovanje biološkega razvoja slovenskega naroda, ker je že sedaj več smrtnih primerov kot pa rojstev...“

Z molitvijo, trpljenjem in zatajevanjem rešujemo svoj narod pred duhovnim in tavnim poginom!

Pirmorske vesti

DVA SREBRNOMAŠNIKA

Dva goreča in zelo priljubljena goriška duhovnika sta v maju praznovala 25-letnico mašništva, prof. Mirko Filej in Bernard Špacapan. Ime prof. Mirka Fileja je že znano širom naše dežele in tudi drugod po svetu, kjer prebivajo Slovenci. Saj je tako tesno povezano z vsem našim kulturnim življenjem. Poleg bogatih čednosti, ki dilijo našega srebrnomašnika, mu je Bog podelil še poseben dar za petje in muziko, katero vneto goji že izza semeniških let. Rojen v Medani v Brdih je leta 1937 zapel v tem rojstnem kraju prvo sv. mašo, nato deloval v Idriji, Mavhinjah, kjer je dokončal konservatorij. Ko se je vrnil v Gorico, je postal profesor petja na učilišču in strokovni šoli ter kmalu ustanovil zbor „Lojze Bratuž“, ki se je močno uveljavil s koncerti v Gorici, Trstu in na Koroskem, ter z nastopi na radiu. Srebrno mašo je imel v cerkvi sv. Ivana dne 23. maja zvečer. Številna udeležba je pokazala, kako je g. profesor priljubljen. Zadnje čase pa je zdravstveno zelo oslabil, tako da se je moral prave dni (4. junija) podvreči težki operaciji na želodcu. (Op. ur.: Ko je bila naša revija v tisku, pa je prišlo sporočilo, da je g. prof. Filej umrl. Več o tem v prihodnji številki.)

Drugi slavljenec letošnjega maja je č. g. Bernard Špacapan, doma iz Mirna v goriški okolici (sedaj pod Jugoslavijo), ki je v zadnjih 60 letih dala

Bogu 8 duhovnikov in 15 redovnikov in redovnic. Po posvečenju je služboval v Brestovici na Krasu, nato v Jamljah, nakar je sprejel mesto župnika v Podgori, kjer še danes pridno deluje. Podgora je delavsko središče, zato je prebivalstvo mešano, a dobri g. Špacapan skuša po najboljših močeh vsem ustreči in ga imajo vsi verniki radi, najsibo Slovenci kakor Italijani. — Obema srebrnomašnikoma želimo še veliko let življenja in obilo božjega blagoslova.

PRIHOD NOVEGA NADŠKOFA

Najslovesnejši in najpomembnejši dogodek minulega majnika je bil tudi za goriške slovenske vernike prihod novega nadškofa msgr. Andreja Pangrazia, dosedanjega škofa v Livornu. Goriško ljudstvo ga je z vsem navdušenjem sprejelo v nedeljo, 27. maja. Prispel je v spremstvu neštetih avtomobilov iz Ogleja, kjer se je poklonil spominu nekdanjih patriarhov. Vzdolž vse poti do Gorice so ga verniki toplo pozdravljali. Iz škofije do stolnice je šel v sprevedu, v katerem so bile zastopane vse verske organizacije, duhovščina, stolni kapitelj in najvišje mestne oblasti. V stolnici so nato prebrali papeško imenovanje, nakar je imel novi goriški nadškof svoj prvi govor na svoje vernike. Njegove besede so verniki z odobravanjem sprejeli. Že takoj prvi teden je goriški nadškof pokazal, kako želi živeti s svojim ljudstvom. Sestal se je najprej z goriškimi bogoslovci, obiskal vse bolnike po raznih bolnišnicah, maševal in pridigal v goriški ječi, na pokopališču, pogostil vse mestne reveže in se z njimi prijazno razgovarjal, obiskal bolne duhovnike, med njimi tudi č. g. Cirila Sedeja v Števerjanu. S hvaležnostjo in navdušenjem sledijo goriški verniki njegove-

mu delovanju, prepričani, da jim je Bog poslal pastirja, ki jim bo oče in ki bo razumel vse njihove potrebe.

PODGORA

Podgorska katoliška mladina je priredila v nedeljo, 20. maja, zelo uspelo igro „Vestalka“, vzeto iz življenja Rimljanov in prvih kristjanov. Igra je bila tako brezhibno podana, da jo bodo dekleta ponovila tudi v dvorani Katoliškega doma v Gorici.

PRAZNIK TRŽAŠKIH SKAVTOV

Tržaški skavti so imeli v nedeljo, 20. maja, prisrčen večer v Avditoriju. Najprej je nastopil skavtski zbor pod vodstvom prof. Marice Zupančičeve z vrsto narodnih. Nato je spregovoril starešina skavtov prof. Theuerschuh, lepe skioptične slike pa so gledalcem prikazale pestro življenje skavtov na taborenju. Prijeten večer je zaključila igra o sv. Juriju in pa šaljive točke. Tako so se tržaški skavti predstavili širši javnosti, ki jih je nagradilo s toplim odobravanjem in poskanjem.

ROJAN

Za prvo obletnico otvoritve Marijinega doma je rojanska Marijina družba pripravila lepo igro „Namišljeni bolnik“. Igro je režiral rojanski osmošolec Franko Žerjal in je zelo dobro uspela.

RADIOODAJNE IN TELEVIZIJSKE POSTAJE V SREDNJI AMERIKI

Srednja Amerika ima mnogo več katoliških radio in televizijskih oddajnih postaj ko Južna Amerika. Nekatere zelo majhne dežele — kakor Salvador, Costa Rica in v prejšnjih časih tudi Kuba — se zelo odlikujejo po svojem visokem številu radio in televizijskih oddajnih postaj. Nekatere majo 24 televizijskih kanalov in 500 do 600 ra-

diooddajnih in sprejemnih postaj na 2000 prebivalcev — kakor je to v Salvadorju. To si kaj lahko razložimo. Vse te dežele so blizu Združenih držav. Njihova trgovina je tesno povezana z njimi. Tudi obveščevalna in prometna sredstva so v Srednji Ameriki bolj razvita ko v Južni Ameriki.

Zanimiv je pregled radio in televizijskih oddaj v Srednji Ameriki. Panamá ima 17 posebnih oddaj; med njimi je samo ena katoliška in sicer „Radio Hogar“, ki jo vodi p. Henrik Marija Laburu — HA 1 TV. — V Hondurasu je 13 posebnih oddaj; med njimi je ena katoliška in sicer „La Voz de Suyapa“. naša tudi katoliške programe, katere Ena narodna televizijska oddaja priglada in poslušna veliko ljudi. — V Salvadorju je tudi ena katoliška oddaja oddaja „La Voz Panamérica“, ki ima obenem tudi posebno šolo za dramatično umetnost. Država sama ima le eno oddajno postajo, zasebniki pa 20. Katoliška je med vsemi najvplivnejša. Salvador ima 2,200.000 prebivalcev, pa ima 600.000 radijev in 25.000 televizij ter dve oddajni postaji.

Dominikanska republika ima 46 zasebnih oddaj, ki jih poslušna nad 70.000 poslušalcev. Med njimi je tudi ena katoliška in sicer „Emisora Cultural Religiosa“. Dve televizijski oddaji prinašata katoliški program, za 12.000 gledalcev in poslušalcev. — V Nikaragui so februarja ustanovili „Radio Católica de Nicaragua“ s silo 10 kilovatov z namenom, da boho čim prej uvedli šole po radiju. — Costa Rica ima 44 zasebnih radiooddajnih postaj. Med njimi so tri katoliške in sicer: „Radio Fides“, „Radio Emaus“ in „Radio Sinai“ v škofiji San Isidro. Poslušna jih 100 tisoč ljudi. Najmočnejšo radiooddajno postajo „Radio Caribe“ (10 kilovatov) imajo protestanti. Katoliški program oddaja 13 oddajnih postaj.

Tri zaobljube

POVEST IZ SLOVENIJE

SPISAL JANEZ JALEN

Matija Čop, Ovsenikov, je razodel Saleziju, da bo bogoslovje opustil. Mu cerkvene in posvetne oblasti preveč nagajajo. Celo leto je moral študirati brez vsake podpore na svoje stroške. Ribičev mu je pritrdil in povedal, da tudi sam ne namerava iti v bogoslovje, čeprav ima med sorodniki dosti duhovnikov in bi doma kaj radi videli, da bi bil tudi on duhovni gospod.

„Če misliš, France, da se boš lagodno prebijal skozi življenje, se bridko motiš,“ je podražil mladi Čop še mlajšega Prešerna in mu nevede napovedal resnico: „Vprežem te, da najtežji parizar slovenstva sam spelješ na vrh najbolj strme Fehtarjeve strmine v Pečaških klancih.“

„Ho, ho, ho!“ se je zasmel mladi Prešeren in spet srknil požarek vina. „Ne rečem, da ne. Vem pa, da pod udarci biča prav gotovo ne. In pa na ostro me boš moral prej podkovati, da bom zmogel,“ se je kar nekako zresnil Ribičev.

„Te pa bom,“ je odgovoril Ovsenikov, „in podkve bom dal pojekleniti.“

„Velja!“

„Velja!“

In sta si iz študentovske burkavosti za javorjevo mizo pri Vrbanovcu v Zablaznici segla v roke, kakor bi se bila pravkar pogodila za najbolj obsežno in najbolj rodovitno njivo na vsej sloven-

ski zemlji. Bi sodil, da sta se tudi zares pogodila, kakor se je kasneje pokazalo.

„No, ko ne vesta s svojo odličnjaško študiranostjo drugega začeti, mi pa novo cerkev pomagajti zidati,“ se je ponorčeval šestdesetletni rodinski Salezij in odrinil na rob mize izpraznjen polič debelušni gospodinji Barbi, ki je pravkar spoštljivo prišla pogledat, če bi morebiti gospodje še kaj radi.

In je Salezij pristavil: „Kruha vama ne bo manjkalo. Saj sta sama s kmetov doma in vidita, kako lepo kaže žito. Tudi od žetje vama ne bo treba umreti.“

„Saj,“ je nagnil po strani svetli cilindar Ribičev iz Vrbe, dolgolasi filozof. „Če jim bi bili,“ je tudi mladi Prešeren onikal gospoda župnika, „samo tisti Dermastjev gospod iz Dvorske vasi, Joža Pogačar, sveti mož, ki poldrugo uro mašujejo, pomagali zidati novo cerkev, bo šele na sodni dan popoldne posvečena.“

In so še marsikatero razdrli. Nazadnje sta Čop in Prešeren šla z gospodom gledat selišče, ki ga je izbral za novo cerkev. Bolj sredi fare ni mogel zadeti. Bohinjci so kasneje rekli, da so na Breznici z opasnico zmerili, kje naj grade novo cerkev.

Sonce se je že bližalo goram, ko so se poslovili. Študenta sta zavila proti Vrbi. Župnik pa je šel naravnost naprej na Rodine. Med potjo je pa v Krničah stopil še k Marku.

Stari se je pravkar vrnil s polja. Odkar sta se bila zadnjič videla, je sodelil Kristijan, se mu je hrbet za spoznanje upognil. In je vedel, da očeta najbolj grize Klemen, desetnik, ki se mu je izgubil na Ruskem. Župnik je hotel opraviti kar na dvoru, pa Marko ni odnehal, dokler ništa šla v hišo in sedla, da bi gospod spanja ne odnesel.

„Oča! Spomladi bo treba začeti zidati,“ je Salezij začel.

„Nisem nič proti, kakor sem bil rekel,“ je zagotovil Marka, da hoče ostati mož beseda.

„Pa boste kaj pomagal?“

„Z delom ne morem, sem zadnje čase oslabel. Bom pa kakšen goldinar več primaknil. Trideset srebrnih sem vam bil namenil.“

„Kar lepa vsota za preužitkarja,“ se je obljubljenega prispevka razveselil zaradi nove stavbe zaskrbljeni Kristijan.

„Kaj pa —“ je malo pomolčal župnik — „če bi tudi kot najbolj ugleden mož in cerkveni ključar svetega Klemena v Krnicah in na Rodinah malo okrog ljudi stopili in zbrali denar, ki ga je kdo voljan dati za zidavo nove cerkve.“

„Nak, tisto pa ne,“ je zrastel Marka. „Za vse na svetu ne. Še tega naj nikomur ne povedo, da sem jim jaz trideset goldinarjev obljubil. Boste videli, kakšen punt nastane, ko začnete zidati.“

Salezij Kristijan je skomignil z rameni: „Pa naj nastane punt. Jaz moram začeti zidati novo cerkev. Sem se zaobljubil.“

„Jaz sem pa zadovoljen, da sem že v letih in preužitkar in jim z delom nič ne morem pomagati. Bi se tudi ne upal ne. Na Krnice, na Rodine in Studenčice se nič ne zanašajte.“

„Mislite?“

„Za trdno vem. Kar se tega tiče, mi pa kar prav hodi, da Klemena ni doma.“

Župniku je pa še bolj prav prišlo, da je Marka sam dregnil v razbolelo rano. Že večkrat bi bil rad povprašal, kaj je s Klemenom, pa ga, desetnika, ni upal spomniti. Zato je pa sedaj hitro poprijel: „Kaj je mar Klemen kakšno pošto poslal?“

„Nič se ne oglasi in sem čedalje bolj prepričan, da se nikoli več ne bo.“ Sta-

ri Marka je nizko sklonil sivo glavo, da bi prkril solzo, ki mu je stopila v oči. „Ko bi bil le slutil, kaj bo trmoglavec naredil, bi mu bil pustil, naj se oženi s tisto točajko. Saj je zares brhka in nihče ne ve nič čez njo reči. Samo nima ne nič.“

„Pa če bi se Klemen le vrnil?“

„Bi mu je ne branil, če je še te volje, kakor je bil. Pa kaj, ko ga več ne bo.“

„Bog vé. Vse je še mogoče. Samo potrpeti moramo znati,“ je Kristijan bolj tolažil potrtega starca, kakor pa verjel v Klemenovo vrnitev.

„Sicer pa pravijo, da tiste nastave ni več pod Broscem pri Žabarju. Na Bistrici pri Brodarju sedaj meša dedcem glave. Pa se kar nič noče za nje meniti. Svoje sorte ženska. Menda ne more pozabiti Klemena, kakor ga jaz do smrti ne bom. Da je pa Klemen njo, če se res še kdaj vrne, bi pa kaj rad videl.“

„Ne, ne, oče! Tako pa ne smete govoriti,“ je rahlo posvaril modri Salezij.

„Saj sem rekel, da mu je ne bom branil in bom besedo tudi držal kakor obljubljene goldinarje. Samo vrne naj se,“ je spet Marka dvignil glavo in njegovo oko ni bilo več solzno.

Sonce je tonilo za gore, ko sta se stari Marka in šestdesetletni rodinski na dvorišču pred durmi razšla.

Večer je bil lep. Zamišljen je korakal Salezij Kristijan po stezi proti Rodinam. Ko je po nizkem klančku stopil na peščen kolovoz, ki pripelje na pot pri znamenju sv. Ane, se mu je kar milo storilo. V svetlobi ozarjenih gora se mu je zazdela cerkev sv. Klemena tako lepa, kakor do sedaj vsa dolga leta še nikoli ne. Mogočno se je dvigal rdeči bučasti zvonik, kateremu sta kakor še ne odrasla sinčka drugovala prav tak eden nad kupolo nad božjepotno kapelo

sv. Frančiška Ksaverija, drugi pa nad sv. Ano, materjo vseh mater. In cerkev? Že skodlasta streha je glavno govorila, da jo je oblikoval pravi mojster. Ne, ne! Podreti bi je ne mogel, četudi bi za vselej ostal sedež fare v zadnji vasi proti Begunjam. Bog ji daj še stoletja življenja.

On sam pa —?

Kaj bi se obotavljal. Veže ga za obljuba, pa amen.

Odločno je stopil za zidom obsežnega in izravnanege župniškega vrta, se povzpel čez tri stopnice v župnišče, povečerjal, prižgal luč in se še isti večer lotil pisanja.

Noč je bila tiha, kakor bi bil ves svet izumrl. Noben ptič se ni oglašal. Samo večča je prifrotala malo pred polnočjo skozi odprto okno. Privabila jo je še vedno prižgana luč.

Enaindvajseto poglavje

SVOJEGLAVI PUNTARJI

Vešča je bila, odkar ljudje pomnijo, napovedovalka nesreče. Le zakaj ni tisti večer, ko je pravzaprav v resnici začel zidati cerkev, rodinski župnik Salezij Kristijan okna zaprl, da bi ne bila mogla prifrutati večča k njegovi luči. Saj v vraže ni verjel. Pa vendar. Prenekatero grenko uro je moral preživeti zavoljo nove cerkve. Dokajkrat se je spomnil pregovora: kdor si hišo gradi, si rad grob izgradi, pa ne iz kamenja, iz samih skrbi.

Najprej štefan Jalen, Kuhar z Breznice, po ženski strani potomec slovitega čebelarja Antona Janše, ni bil nič kaj pri volji prodati svet za cerkev in župnišče. Kdo pa rad pogreši sadovnjak s starimi tepkami, kj ga leto na leto oskrbujejo s hruškovcem? Potem pa še edino njivico, tako blizu doma, da bi jo lahko

skoraj skozi okno plel. Naka! Za noben denar ne, če bi ne šlo ravno za cerkev. Dolgo se je izmikal. Nazadnje je pa le pristal in zamenjal — ne prodal — vrt in del svoje njive Pod vrtom, za njivo na Ledinah. In še potem je hodil ves teden še pred dnem v Zavrh in se vračal šele v temi, da ni mogel videti in slišati, kako so podirali stare tepke in češnje na obli groblji, kjer še sedaj stoji bivše župnišče.

Potem so zapeli krampi in lopate in niso utihnili, dokler ni zemlja zmrznila. Iz vseh vasi so hodili kopat in si prinašali malice sabo, samo iz Krnic in Rodin in Studenčic ni bilo nikogar blizu. Tudi če bi rad kdo šel, si ni upal, ker se je upravičeno bal, da ga tisti, ki so bili najbolj svojeglavi, ne pretepejo. Puntarji!

Zemlja je trdo premrznila. Salezij Kristijan in Dermastjev gospod iz Dvorske vasi, njegov stari pomočnik, sta se sredi puntarjev v rodinskem župnišču počutila kakor na mravljišču v najbolj vročem poletnem soncu. Vse vasi so prispevale. Ta več, druga manj. Samo Krnice in Rodine in Studenčice nič. Kljub temu je ta in oni stisnil kakšen goldinar na skrivaj priljubljenemu Saleziju, še raje pa pobožnemu Dermastjevemu gospodu.

Odtajal se je led in skopnel je sneg. Preden se je Reber od Most do Begunj — najlepše kakor v slovo za sv. Klemenom nad Rodinamj — rdeče pregnila z resjem, so s pticami vred na Breznici znova zapeli krampi in lopate za novo farno cerkev sredi župnije.

Takoj po veliki noči, ko je na Rodinah komaj aleluja utihnila, je zidarski mojster Blaž Zamolo iz Gemone s svojimi delavci vzdal temeljni kamen za novo cerkev na Breznici. Blagoslovit so jo prišli sami gospod knez in škof Avguštin Gruber.

K J E
J E
K A J

Srečni in ponosni	449
Nova pota v izseljenskem dušnem pastirstvu	450
Drobtinice	453
Strah pred sodbo	454
Krščansko ljudstvo in njegovi duhovniki	459
Vesoljni zbor — svetilnik v temi zmot	462
Vera v argentinski zgodovini	467
Od vzhoda do zahoda	470
Slovenski izseljenci po svetu	472
Mladinska anketa: spolna vzgoja	481
Misli za vsak dan	481
Pogovor o naravi	483
Mati, uči me moliti!	485
Ljubljanski škofje v preteklem stoletju	488
Quo vadis	493
Kaj bi danes rekel?	498
Glas iz Rima	500
Davidu Doktoriču v spomin	502
Med nami v Argentini	505
Molitveni nameni za avgust	506
Primorske vesti	507
Tri zaobljube	509

LETO XXIX,

št. 8

AVGUST 1962

POVERJENIKI

Argentina:
Dušnopastirska pisarna.
Ramón Falcón 4158.
Buenos Aires

Brazilija:
Marija Mestnik,
C. Postal 7058,
Sao Paulo,
Brasil

U. S. A.:
„Familia“,
3116 Glass Ave.,
Cleveland, Ohio

Kanada:
Ivan Marn,
131 A Treeview Drive
Toronto 14
Ontario

Trst:
Marijina družba,
Via Risorta 3,
Trieste, Italia

Italija:
Zora Piščanc,
Riva Piazzutta 18,
Gorizia

Avstrija:
Naročnino pošiljajte
Mohorjevi družbi
v Celovec.

Celoletna naročnina za Ar-
gentino in države, ki nanjo
meji (razen Uruguaya)
400 pesov.

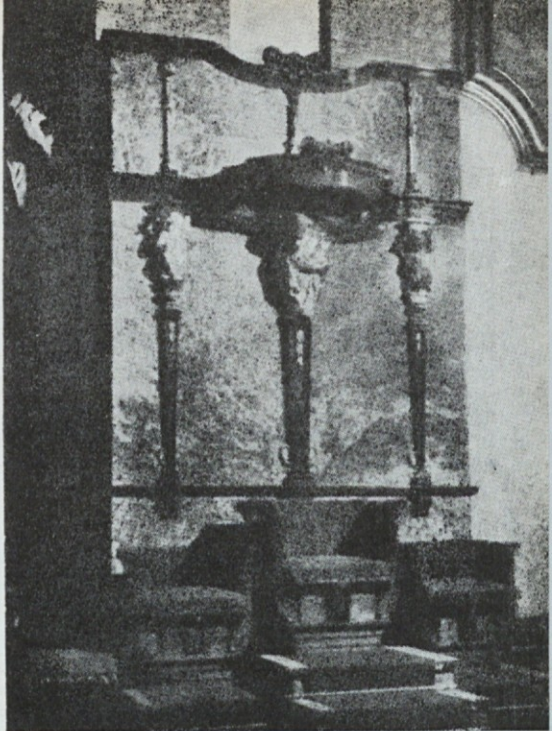
za ZDA in Kanado
5 dolarjev;

za Avstrijo 95 šillingov;
za Italijo 2.000 lir;
drugođ
protivrednost dolarja.

Editor responsable: Antonio Orehar, Ramón Falcón
4158, Bs. Aires. Registro de Ia Prop. Intelectual N° 574.991.
Tiska tiskarna Vilko S.R.L. Estados Unidos 425, Bs. Aires

duhovno
življenje
la vida espiritual

Obredni sedež
v ljubljanski stolnici
po načrtu
arhitekta Plečnika

Del slovenskega
semenišča v Adrogue

„Duhovno šivljenje“ je slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (Anten Oreha)
urejujejo pa dr. Jože Rant, dr. Branko Rozman, dr. Alojzij Starc